Է. ՏԱՐԻ 2040 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 24 ՍԱՀՄԻ 1383–Հ. Տ. 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–Ն Տ. 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1890–ՀԻՃՐ. 1 ՐԷՊԻԼ ԱԽԸՐ 1308 ՈՒՐԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆԷ ՏՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-Խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Յարիւն գահնիւն տարեաց	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուռաց : »	200
» » »	100
Օտար երկիրք	50
» »	25
Դուռս գրեալս Յանձնուելիք վասն ե	
Խմբագրութիւն.	...թիւն ետ լսուիլ։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍՊԱՆԻՈՅ ԽՆԱՄԱԿԱԼ-ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Աւասիկ կին մը որոյ վրայ բովանդակ քաղաքակիրթ աշխարհն սքանչանօք կը խօսի։ Տակաւին երիտասարդ, այրի մնաց Ալֆոնսօ ԺԲ թագաւորէն, երկու փոքրիկ աղջիկներով։ Ցղի էր երբ կորոյս իւր վաղամեռիկ ամուսինն ու տէրն, և բարեբախտութիւն ունեցաւ մանչ զաւկի մը ծնունդ տալու, որ Ալֆոնսօ ԺԴ անուամբ Սպանիոյ թագաւորն է իւր ծնած օրէն։ Բայց իւրօք երկրին վեհապետուհին այն երիտասարդ մայրն է, որ՝ աւստրիացի արհիդքսուհի գոլով՝ Սպանիացւոց համար օտարական լինելու դժուարութիւնն եւս ունէր։ Օտարական իշխանաւորք բարեբախտ չեն եղած Սպանիոյ մէջ։ Բայց իբրեւ կին, իբրեւ մայր, իբրեւ վեհապետուհի, մանաւանդ իբրեւ մայր-հասարակաց, Քրիստինէ խնամակալ-թագուհին կըրցաւ իւր երկրորդ հայրենեաց մէջ ջերմագին ժողովրդականութիւն շահիլ, և թէպէտ կարի դիւրաբորբոք ժողովրդեան մը վրայ կ'իշխէ, բայց իւր գահ ժամանակիս ամենէն ապահով և հաստատուն գահերէն մին կը նկատուի։

Այս օրերս սպանիական և օտար լրագիրք միահամուռ գովեստիւք կը նշանակեն Քրիստինէ թագուհւոյն քաջասրտութիւնն, որով չուզեց Մատրիտ մայրաքաղաքէն հեռի կենալ, երբ հընտախտի և ապա ծաղկի ահռելի համաճարակներ կոտորած կ'ընէին հոն։ Արքայական գերդաստանին հետ կըրնար ի Սան-Սէպաստիանօ ապահով տեղ մը կենալ, սրտագրաւ ծովեզրի մը վրայ, ուր ապարանք մը չինել կուտայ իրեն և իւր որդւոյն։ Բայց սկզբունք դրած է իւր ժողովրդեան վիճակակից լինել, իւր ժողովրդեան սպառնացող վտանգաց մէջ տեղ գրտնուիլ, և միայն իւր որդին՝ մանուկ թագաւորը՝ թողլով ի Սան-Սէպաստիանօ, ինք Մատրիտ վերադարձաւ։

Սպանիական ոստանին հանրային առողջութիւնը շատ թերի վիճակի մէջ է։ Հնտախտը վախցուածին չափ կոտորած չըրաւ, բայց ծաղիկն հնտախտէն անհամեմատ աւելի զոհեր կ'ընէ։ Աղքատ թաղերն աղտոտ են ընդհանրապէս, և այն թաղերու մէջ յետին թշուառութեան մատնեալ կը գտնուի ստուար բազմամարդութիւն մը, որով ամեն տուն վարակման կեդրոն մը դարձած է։ Քրիստինէ թագուհւոյն տնօրինութեամբ, արքայական պալատան մէջ բարձրագոյն պաշտօնեայն մինչեւ յետին սպասաւորն ամեն ոք անխիտիր պատուաստեցաւ, և այս զգուշական միջոցներ ի գործ դրուելէն ետքը, մանուկ թագաւորն եւս բերուեցաւ ի Մատրիտ, ժողովրդեան սիրտ տալու համար։ Մանուկ թագաւորն ամեն օր իւր մօր հետ դուրս կ'ելնէ, իւր ժամանակին մեծագոյն մասը բաց օդի մէջ կ'անցուցնէ, Մատրիտի և շրջակայից զբօսավայրերուն մէջ։ Բարեբախտապէս քաջառողջ է, թէեւ հիւանդոտ օր մը զաւակ, (մայրն և սանտուն շատ քաջառողջ էին,) և Սակարանի չահագէտք որք փոքրիկ վեհապետին հարբուխներէն և հանգստեան օրերէն օգտուելով թղթոց գիները կոտրել փորձած են յաճախ, կ'երեւի թէ գնոց անկմամբ դրամ շահելու համար այսուհետեւ նոր հնարք մը պիտի մտածեն։

Բայց Քրիստինէ թագուհին միայն իւր օգոստափառ զաւկին մայրը չէ։ Հասարակաց մայրն է։ Աղքատաց պէտքերուն անձամբ կը հսկէ։ Ամեն վտանգ արհամարհելով, կ'այցէ աղքատիկ թաղերն։ Իւր տնօրինութեան ներքեւ մայրաքաղաքին կուսակալն ու քաղաքապետութիւնը միջոցներ ի գործ կը դնեն աղքատ թաղերը մաքրելու և հիւանդութեան դէմ մարտնչող աղքատաց օգնութիւն հայցնելու համար։ Թագուհւոյն քրիստոնէական ընթացքէն խրատեալ, բարձր դասու տիկնայք եւս աղքատաց օգնութեան կը հանին, և այս գերազանց հոգածութեանց շնորհիւ, անոյշ թշուառներ իրենց խոնարհ բնակարաններու մէջ ազնուասիրտ տիկիններու մարդասիրական այցն ու մայրական խնամքը կ'ընդունին։

Բարեպաշտութիւն և քրիստոնէական բարեմասնութիւնք արդէն աւանդական են Քրիստինէ թագուհւոյն գերդաստանին մէջ։ Հայրենասիրութիւնն եթէ Սպանիացւոյն երեւելի հիրքերէն մին է, իւր կրօնասիրութիւն ո՛չ նուազ նշանաւոր է, և յայտմ մասին Սպանիոյ արքայական գերդաստանն էապէս բարեպաշտ ժողովրդի մը աւանդութեանց կը հետեւի։

Քրիստինէ խնամակալ-թագուհւոյն մայրն, Հապսպուրկեան Իգպէլլա արհիդքսուհին, յատկապէս Վիեննայէ Մատրիտ եկաւ՝ ո՛չ միայն իւր դուստրը և իւր վեհափառ թոռը տեսնելու, այլ և բարեպաշտական ուխտ մը կատարելու։

Տարի մը յառաջ, երբ մանուկ թագաւորը ծանրապէս հիւանդ էր, և երբ քանիցս իւր մահը գուժեցին հեռագիրք, Իգպէլլա արհիդքսուհին ի Սարակոսա Տէր Փիլարի Տիրամօր ուխտը բրած էր հանդիսաւոր պատարագ մատուցանել տալ, և կատարեց իւր ուխտ։

Մատրիտ հասնելուն պէս, մայրարհիդուքսը շոգեկառք նստաւ դէպի մայրաքաղաքն Արակոնի նահանգին (Սարակոսա,) և կայարանէն ուղղապէս եկեղեցի գնաց ուր խուռն բազմութիւն մը արդէն իրեն կը սպասէր։ Երեկոյին Մատրիտ վերադարձաւ իւր զաւկին ու թոռան քով, շարունակ 24 ժամ ճամբորդելով, Վիեննայէ ի Մատրիտ ճամբորդութենէն զատ։ Տէր Փիլարի Մայր-Աստուածածնայ պաշտօնն յոյժ տարածեալ է Սպանիոյ մէջ։ Արակոնի նահանգին մէջ, Տէր Փիլարի Տիրամայրը դրօշ մ'է, նշանաբան մ'է տեղացի սպանիական բարեպաշտ ժողովրդեան համար։ Սպանիոյ պահպանութեան համար մղեալ պատերազմին մէջ, Սարակոսայի պաշտպանք իրենց ընդհանուր հրամատարուհի հռչակած էին զայն։ Ատի կրնայ մակաբերուիլ տեղական բարեպաշտութեան ջերմութիւնը։ Սպանիա գացող զբօսաշրջիկներ յատկապէս Արակոնի մայրաքաղաքը կ'երթան սքանչանօք դիտելու այս տեղային պաշտօն առ Սուրբ Կոյսն։ Ամենէն ազատամիտ Արակոնցիք անգամ այս աւանդութեան ազդեցութենէն զերծ չեն մնար Սպանիոյ ամենէն աւելի ազատամիտ մասն համարուած այն նահանգին մէջ։ Իրենց պաշտպան սրբուհւոյն վրայ այս հաստատ հաւատքով ու վստահութեամբ, Արակոնցիք կ'ըսեն թէ ամենէն դժուար ձեռնարկութիւնք յաջողած են իրենց, և բարեպաշտութիւն իրենց համար ո՛չ միայն կրօնային առաքինութիւն այլ և զօրութիւն ընդունած է։ Այս զգացումներն յարգելով, արքայական գերդաստանին անդամք աւելի եւս սիրելի եղած են սպանիացի ժողովրդեան։

ՏՓԹ. ՔՈՒԽ ԵՒ ԻՒՐ ԴԻՒՑ

ՏՓԹ. ՔՈՒԽ ԿԵՂԾՄԱՇԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒՍ ԴԱՐՄԱՆԸ ԿԸ ԳՏՆԷ

Ֆէյ-ըսին Պերլինի թղթակիցը կը գրէ թէ Տքթ. Քոխի փորձերը լեռվին յաջողած են թոքախտաւոր անասնոց վրայ, և Բարեգործական Հիւանդանոցին մէջ մարդոց վրայ ըրած փորձերն ալ յաջող վիճակի մէջ են։ Իւր գիւտ այլ եւս տարակոյս չի վերցներ։

Կրթական նախարար Պ. Կոսլէր կատարեալ վստահութեամբ ու գնայլմամբ տեղեկագիր մը մատոյց Կայսեր Տքթ. Քոխի յաջող գիւտին վրայ, և այս տեղեկագրոյ վրայ Կայսրն հրամայեց յատուկ հաստատութեան մը բացումն, ի գլուխ որոյ Տքթ. Քոխ ամեն դիւրութիւն պիտի ունենայ ի գործ դնելու իւր գիւտ և յառաջ տանելու իւր զննութիւններ։ Դրամական հարցերէն դուրս մնալը ապահովեցուցած զանոնք իրեն։ Չէր գիտեր, բայց բնազդումով կը զգար թէ իր ամեն օր տեսածներէն ուրիշ էակներ կան, թէ իր աչքն առջեւ բուսածներէն ուրիշ ծաղիկներ կան, թէ անհամար հրաշալի բաներ կան որք անծանօթ են իրեն։ Եւ յեսոյ ա՛մ գիտէ իր հոգւոյն մէջ ձայն մը իր մօր վրայ չէր խօսած ասոր։

Կոմսը չ'կրցաւ դողալը զսպել։

—Տարակոյս չկայ որ, շարունակեց Պ. Վան Օսէն, իր միտքը տաժանելի աշխատութիւն մը կատարելով, տեսակ մը յայտնութիւններ տեղի ունեցած են իր հոգւոյն մէջ։ Դժբաղդաբար, նորածիլ փրթթում մը եղաւ միայն, և այս ամենքն ետքդի պէս անցան։

—Ի՞նչ ըսել կուզես, հարցուց կոմսը թրթռացող ձայնով մը։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ։ Հիմա կը հասկընաս։ Այն վիճակն յորում կը գտնուէր աղջիկդ, սկսաւ վերջապէս անհանգիստ ընել զքեզ։ Այն ատեն միայն, բայց առանց հասկնալու թէ պէտք ունի օգնի, թէ ապաստութեան պակասութենէն կը խղդուի, կ'որոշես անոր հետ աշխատութիւն մը ընելու։ Սպասած արդիւնքդ ձեռք չձգեցիր։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ միշտ պակաս մնաց, և չես տեսներ որ հոգին ու սիրտը հիւանդ են, կը մաքառիս այդ հիւանդութեան դէմ, առանց անոր պատճառը փընտռելու։ Չես գուշակեր թէ աղջկանդ միտքը իր բանտին պատերէն անդին կ'անցնի և կը մոլորի ի խնդիր ելնելով այն բաներուն զորս չգիտեր, որովհետեւ դու կամաւ չես սովորեցուցած զանոնք իրեն։ Չէր գիտեր, բայց բնազդումով կը զգար թէ իր ամեն օր տեսածներէն ուրիշ էակներ կան, թէ իր աչքն առջեւ բուսածներէն ուրիշ ծաղիկներ կան, թէ անհամար հրաշալի բաներ կան որք անծանօթ են իրեն։ Եւ յեսոյ ա՛մ գիտէ իր հոգւոյն մէջ ձայն մը իր մօր վրայ չէր խօսած ասոր։

Կոմսը չ'կրցաւ դողալը զսպել։

—Տարակոյս չկայ որ, շարունակեց Պ. Վան Օսէն, իր միտքը տաժանելի աշխատութիւն մը կատարելով, տեսակ մը յայտնութիւններ տեղի ունեցած են իր հոգւոյն մէջ։ Դժբաղդաբար, նորածիլ փրթթում մը եղաւ միայն, և այս ամենքն ետքդի պէս անցան։

—Ի՞նչ ըսել կուզես, հարցուց կոմսը թրթռացող ձայնով մը։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ։ Հիմա կը հասկընաս։ Այն վիճակն յորում կը գտնուէր աղջիկդ, սկսաւ վերջապէս անհանգիստ ընել զքեզ։ Այն ատեն միայն, բայց առանց հասկնալու թէ պէտք ունի օգնի, թէ ապաստութեան պակասութենէն կը խղդուի, կ'որոշես անոր հետ աշխատութիւն մը ընելու։ Սպասած արդիւնքդ ձեռք չձգեցիր։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ միշտ պակաս մնաց, և չես տեսներ որ հոգին ու սիրտը հիւանդ են, կը մաքառիս այդ հիւանդութեան դէմ, առանց անոր պատճառը փընտռելու, չես գուշակեր թէ աղջկանդ միտքը իր բանտին պատերէն անդին կ'անցնի և կը մոլորի ի խնդիր ելնելով այն բաներուն զորս չգիտեր, որովհետեւ դու կամաւ չես սովորեցուցած զանոնք իրեն։ Չէր գիտեր, բայց բնազդումով կը զգար թէ իր ամեն օր տեսածներէն ուրիշ էակներ կան, թէ իր աչքն առջեւ բուսածներէն ուրիշ ծաղիկներ կան, թէ անհամար հրաշալի բաներ կան որք անծանօթ են իրեն։ Եւ յեսոյ ա՛մ գիտէ իր հոգւոյն մէջ ձայն մը իր մօր վրայ չէր խօսած ասոր։

Կոմսը չ'կրցաւ դողալը զսպել։

—Տարակոյս չկայ որ, շարունակեց Պ. Վան Օսէն, իր միտքը տաժանելի աշխատութիւն մը կատարելով, տեսակ մը յայտնութիւններ տեղի ունեցած են իր հոգւոյն մէջ։ Դժբաղդաբար, նորածիլ փրթթում մը եղաւ միայն, և այս ամենքն ետքդի պէս անցան։

—Ի՞նչ ըսել կուզես, հարցուց կոմսը թրթռացող ձայնով մը։

—Ի՞նչ ըսել կ'ուզեմ։ Հիմա կը հասկընաս։ Այն վիճակն յորում կը գտնուէր աղջիկդ, սկսաւ վերջապէս անհանգիստ ընել զքեզ։ Այն ատեն միայն, բայց առանց հասկնալու թէ պէտք ունի օգնի, թէ ապաստութեան պակասութենէն կը խղդուի, կ'որոշես անոր հետ աշխատութիւն մը ընելու։ Սպասած արդիւնքդ ձեռք չձգեցիր։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ միշտ պակաս մնաց, և չես տեսներ որ հոգին ու սիրտը հիւանդ են, կը մաքառիս այդ հիւանդութեան դէմ, առանց անոր պատճառը փընտռելու, չես գուշակեր թէ աղջկանդ միտքը իր բանտին պատերէն անդին կ'անցնի և կը մոլորի ի խնդիր ելնելով այն բաներուն զորս չգիտեր, որովհետեւ դու կամաւ չես սովորեցուցած զանոնք իրեն։ Չէր գիտեր, բայց բնազդումով կը զգար թէ իր ամեն օր տեսածներէն ուրիշ էակներ կան, թէ իր աչքն առջեւ բուսածներէն ուրիշ ծաղիկներ կան, թէ անհամար հրաշալի բաներ կան որք անծանօթ են իրեն։ Եւ յեսոյ ա՛մ գիտէ իր հոգւոյն մէջ ձայն մը իր մօր վրայ չէր խօսած ասոր։

Հազիւ տասն տարի յառաջ, Տքթ. Քոխ փոքր քաղաքի մը մէջ բժիշկ էր, այնքան փոքր որ քարտէսին վրայ պէտք է փնտռուիլ,— Վոլշթայն։ Քոխ 47 տարեկան է այժմ։ Լեռնական մը կրնայ համարուիլ, քանի որ Հարց կոչուած լեռնոտ գաւառին մէջ ծնած է, ի Քլօսթալ։ Կոթինկէնի Հայասրանին մէջ ուսումնասիրած, Հանովերի մօտ աւանի մը բժիշկ եղաւ։ Միշտ միայնութիւն սիրած է, իբրեւ յարմար վիճակ իւր զննութեանց։ Այն ատենէն ամենամանր արարածներու քննութեամբ կը պարապէր։ Ցաճախորդի կարօտ էր սակայն, և ապրելու համար աւանէ աւան կը շրջէր, նա՛ որ օր մը բովանդակ աշխարհի բժիշկը պիտի լինէր։ Հանովերի շրջակայքէն ի Փոզէն անցաւ, և Ռաքվից աւանին մէջ, յեսոյ ի Վոլշթայն հաստատեցաւ։ 1880ին գատի մը մէջ իբրեւ բժիշկ իւր մասնագիտութեան դիմեցին իշխանութիւնք, և այն ժամանակ համբաւ շահեցաւ։ Իւր խուզարկութիւնք և զննութիւնք ուշադրութիւն գրաւեցին։ Պերլինի առողջապահական յանձնաժողովոյն անդամ կարգեցաւ։ Այն ատեն գտաւ թոքախտին միկրոբն, և յօրէ անտի կը փնտռէր այս միկրոբը բնաջինջ ընելու միջոցն ալ։

Կը յիշուի թէ 1883ին Քոխ դերման կառավարութեան ծախիւք Եգիպտոս և Հնդկաստան ղրկուեցաւ, հնտախտի վրայ զննութիւններ կատարելու դիտմամբ։ Դատաւ ստորակէտ-ձեւով հռչակաւոր միկրոբն հընտախտի, որը հակամիկրոբը կամ սպանիչ դեղը դժբախտապէս ցարդ ո՛չ ոք կրցաւ գտնել։ Ի վերադարձին 100 հազար մարք պարգև ստացաւ, բժշկային պետական խորհրդական եղաւ, առողջապահական կաճառին տնօրէն, և այն։ Այն ժամանակէն ի վեր սքանչելի համբերութեամբ և աշխատասիրութեամբ կը մաքառէր իւր փոքրիկ եւ ցաւս վայր տնտեսանելի թշնամւոյն դէմ, թոքախտի միկրոբին դէմ, զոր վերջապէս սպաննելու յաջողեր է։

Քոխ և Փասթէօռ, երկոքին գուգափառ գիտնականք, յաճախ տարակարծիք գտնուած և իրարու դէմ խօսած են։ Ֆէյ-ըսի թղթակիցը կը յիշէ ժընէվի առողջապահական համաժողովոյն մէկ նիստն, ուր երկոքին նշանաւոր գիտնականք չհապրդիւռ վիճաբանութեան մի բռնուեցան, որ բաւական կծու կերպիւ վերջացաւ։

ԱՒՍՏՐԻԱ-ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիեննայի նահանգին Երեսփ. ժողովոյն մէջ, հակահրէական երեսփոխանք ոմանք խօսք առին՝ փոխադարձ ապահովագրութեանց վրայ օրինագծի մը վիճաբանութեան առթիւ։ Հակահրէական Պ. Տէօց և նմանապէս հակահրէական Շայնէր քահանայն ապահովագրական ընկերութեանց դէմ խօսեցան։ Այս վերջինս ըսաւ թէ ինք պետական իմաստով ընկերվարական մ'է, այսինքն՝ կը պնդէ թէ կառավարութիւնն ինք ընկերվարութիւն պէտք է ի գործ դնէ յօգուտ հանրութեան, և թէ ի մասնաւորի ամեն ապահովագրական ընկերութիւնք պէտք է գնուին կամ գրաւուին կառավարութեան կողմէ յօգուտ հասարակաց։ Պ. Լիւկըր նորօրինակ տեսութիւն մը յայտնեց, որուն համեմատ միայն Իսրայէլի կրօնին պատկանողներն հրեայ համարելու չէ, այլ զամեն անոնք որ Հրէից յատուկ ինչ ինչ տնտեսական կամ դրամական գաղափարաց համեմատ կը վարուին։ Այսպիսիք տնտեսապէս եւեթ քրիստոնեայ են։ իրօք հրեայ են։ Պետութիւնը պէտք է դրաւէ ապահովագրական ընկերութիւններն, որպէս զի իրենց մեծ դրամագլուխներով հասարակութիւնը չարաչար չահագործելու կարող չլինին։ Պ. Լիւկըր ի վերջոյ նշանակեց քանի մը քաղաքական մարդիկ իբրեւ դրամով շահուած։ Վարչութիւնն եւս աչք կը դոցէ Դրամագլխին, ըսաւ։

Նոյն նստին մէջ Վիեննայի նահանգապետն յայտարարեց թէ նախարարութիւնն որոշած է Վիեննա մայրաքաղաքին հետ միացնել իւր արուարձանները, ժողովրդեան հաւանութեամբ։

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ ԱՓՐԻԿԷԻ

Լիվրփուլի Ա-ե-ր-ի-ն Լը-թէրը կը ծանուցանէ թէ ժտագրութիւն կայ հզօր ընկերութիւն մը կազմել արեւմտեան Ափրիկէի բնական հարստութիւնները շահագործելու դիտմամբ։ Տասն միլիոն անգլ. ոսկի դրամագլուխ պիտի ունենայ ընկերութիւնն, որոյ գաղափարն յղացողներու գլուխն են Ուէսթմինսթրի մեծահարուստ դուքսն և Պ. Սիթէնլի։

ԿԻՊՐՈՍ

Ն-ա, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնաթերթն, իւր նոյմ. 8 թուով կը գրէ։

Քանիցս նշանակած ենք Կիպրացւոց գանգատներն իրենց կղզւոյն տընտեսական վիճակին նկատմամբ։ Այս վիճակ կը ծանրանայ օր ըստ օրէ, և Մ-ա-դ-ա-ն Մ-ա-ղ-ի անգ. հանդիսին վերջին թուոյն մէջ, Պ. Ռ. Համիլթըն Լանկ խիստ անգոհացուցիչ նկարագրութիւն մը կ'ընէ։ Կը հաստատէ թէ հունձքերն հետզհետէ կը նուազին, կալուածոց արժէքը կոտրած է մեծապէս, և տուրքերը չարունակ կը բարձրանան։ Կղզին այցելողներ սա տպաւորութիւնը կ'ունենան թէ յառաջդիմական վիճակի մէջ չէ բնաւ, ընդհակառակն յետադիմութիւն կայ։ Պ. Համիլթըն Լանկ տեսած է զկիպրոս 1885ին, և քիչ ետքն անոր դիմացը գտնուող Լիբանանու գաւառն եւս։ Զարմացած մնացած է ի տես սոյն գաւառի բարգաւաճման՝ կղզւոյն յետնեալ դրութեան հանդէպ։ Այս կացութեան պատճառք բազմադիմի են, և Կիպրոսի յոյն արքեպիսկոպոսն որ անցեալ տարի Անգլիա գնաց ի գլուխ կիպրացի պատգամաւորութեան մը՝ Կիպրոսի տնտեսական վիճակին վրայ խօսելու, կը նշանակէ հոգագործական դրամատան մը պակասութիւնը, մանր դրամոց անբաւականութիւնն և կղզւոյն վարչական խորհրդոյն մէջ բնիկ տարրին յոյժ սակաւաթիւ գտնուիլն՝ իբրեւ գլխաւոր պատճառք տնտեսական այս անգոհացուցիչ կացութեան։

ԲԱԼՆՈՒԻ ԿՈՄՍՆ Ի ՓԱՐԻԶ

Աւստրիոյ-Հունգարիոյ նախարարապետ Բալնուի կոմսն ի Փարիզ այցելութիւնը մեծապէս ուշադրութիւն կը գրաւէ։ Ֆրանսական ոստանին մէջ մի քանի նշանաւոր անդամներու հետ խորհրդակցութիւններ ունեցեր է։ Յայտնի է թէ Աւստրիա Թղթադրամը բառնալով մետաղեայ դրամոց շրջաբերութիւն կ'ուզէ հաստատել, և քանի ամիսէ ի վեր աւստրիամաճառ լրագրութիւնն այս բարեփոխութեան միջոցներուն վրայ կը գրէ։ Առ այս Աւստրիա պէտք ունի 300 միլիոն ոսկեդրամ ֆիորինի, այսինքն իբր 700 միլիոն ֆրանքի։ Կը հաշուուի թէ բովանդակ աշխարհի վրայ 12 միլիառ ոսկեդրամ կայ, որոյ կէսը, վեց միլիառն, ի Ֆրանսա կոխուած։ Հիմա Ֆրանսայի մէջ հինգ միլիառ ֆրանքի ոսկեդրամ կայ, և ատի կը հետեւի թէ այն թանկագին մետաղի մասին հարստագոյն երկիրն այժմ Ֆրանսա է։

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՊԱՅՔԱՐՆ Ց'ԻՏԱԼԻԱ

Իտալացի ազատ-որմնադրաց մեծվարպետը, Պ. Ադրիանօ Լէմմի, շրջաբերական մը գրեց ամեն օթեակներուն, որպէս զի՝ քաղաքական ընտրութեանց առթիւ ընտրելիներ նշանակելով՝ ազատ որմնադիրք կուսակցական ոգւով չգործեն։ Ազատ-որմնադրութիւնը պէտք է հակառակի ծայրայեղ կղերամիտ կուսակցութեան, և ամեն անոնց որք բաւական ապացոյց չեն տար անչահախնդրութեան, հոգւոյ անկախութեան և հոգածութեան վասն գործաւոր դասուց։ Պէտք է ազատ-որմնադիրք հակառակին անոնց որք ծայրայեղ և ծթռած գաղափարներու յարեալ կը մնան։ Այս շրջաբերական ուշագրաւ կը համարուի այն պատճառաւ որ առաջին անգամն է ազատ-որմնադրութիւնն համարձակապէս ընտրական պայքարի մը կը մասնակցի։ Պ. Քրիսպի ազատ-որմնադրաց պետերէն է, և լաւ յարաբերութիւններ կը տածէ այն ազանդին հետ։

ՕՐԼԷԱՆԵԱՆ ԳԵՐԴԱՍՏԱՆ

Օրլէանեան գերդաստանի գլխաւոր անդամոց զբաղումն ուղեւորութիւն է այս պահուս։ Փարիզի կոմսն և իւր երեց որդի Օրլէանու դուքսն Անգլիա հասան։ Քոնինսթաունէ Լիվրբուլ եւ անտի Պըքինկէմ պիտի երթան, ուր քաղաքապետութիւնն ի պատիւ իրեն հացկերոյթ պիտի տար։

Օրլէանի Հանրի իշխանը վտանգաւոր ուղեւորութիւն մը ի գլուխ հանեց, Ռուսիոյ արեւելեան ստացուածոց արեւելեան ծայրակէտէն սկսեալ և Կեդր. Ասիոյ մէջտեղէն անցնելով ի Թոնքին ժամանելով։ Իւր ուղեկցաց հետ այս ֆրանսացի իշխան անցեր է այնպիսի երկիրներէ ուր ցարդ ո՛չ մէկ եւրոպացի ոտք կոխեր է։

Ի ՊԵՐԼԻՆ

Ամեն լրագիրք կը խօսին հակահրէական ծանօթ քարոզիչ պատուելի Սթէօքերի Արքունեաց քարոզչի պաշտօնէն հրաժարման վրայ։ Քրէյց Զայտունգ եւեթ հաւատարիմ կը մնայ սոյն լուսերական հոմուին հակահրէական վարդապետութեանց, զորս այսուհետեւ ալ պաշտպանելու յայտարարութիւն կ'ընէ։

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՔՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԹՇՆԱՄԻՆ

—Եւ կը ներես որ առանց դարձուածքի խօսիմ քեզ, համարձակորէն, ինչպէս իրաւունք ունի մարդ ճշմարիտ բարեկամի մը, եղբօր մը խօսելու։

—Այո։

—Է՛հ, բարեկամս, տեսնելով որ անմիտ մը, դատելու անկարող, բանակնութիւնը կորսնցուցած մարդ մը չես դու, անաչառօրէն կ'ըսեմ քեզ. պարսաւելի է քու ընթացքդ։

Կոմսը զարմացման շարժում մը ըրաւ։

—Բօլ, ըսաւ Պ. վան Օսէն, ինձ թոյլ տալէ ետքը համարձակօրէն խօսիլ, իրաւունք չունիս այլ ևս զայրանալու։ Որչափ ալ խիստ ըլլայ իմ բռնած լեզուս, պէտք է որ մտիկ ընես։

—Ճշմարիտ է։

—Աղջիկդ կնոջդ քովէն առիր։ ատիկա ազէկ է, ես ալ քեզ պէս պիտի ընէի։ վռնտեցիր յանցաւոր կինդ, իրաւունքդ էր այդպէս ընել, նախատինքներ կան որոնց չկրնար մարդ ներել։ Այս բաներուն համար չեմ պարսաւեր զքեզ, կը հաւնիմ ըրածիդ։ Բայց ինչ որ կը մեղադրեմ քեզ, այն է որ չես հասկցած թէ ինչ պարտքեր կը ստանձնէիր զաւակդ ետ առնլով։

—Ի՞նչպէս, բացագանչեց կոմսը, պարտքերս չե՞մ հասկցած։

—Ոչ, պատասխանեց հոլանտացին հաստատ ձայնով մը, որովհետեւ չես ըրածինչ որ պարտ էիր ընել։ Աղջիկդ ձկնորսներու քով կը թողուս եւ կը սկսիս ճամբորդել՝ սփոփուելու, գաղափարներդ, զգացումներդ փոխելու, մոռացութիւն գտնելու համար։ Մինչեւ հոս ամեն բան լաւ է։ Աղջիկը կը մեծնայ, կը կազդուրի, կ'ամի արեւուն տակ։ Բայց յետո՛յ։ Նորէն քովդ կ'առնես զաւակդ ու անոր հետ կ'երթաս կը պահուըտիս տան մը մէջ ուր մարդ չընդունիլ որոշած ես։ Քիչ հեռու էք Ֆիօրէնձայէն, որ Իտալիայ ամենէն գեղեցիկ քաղաքներէն մէկն է, դիւրին է քեզ համար աղջկանդ մատակարարել այն զբօսանքներն, այն զուարճութիւնները. զորս կը պահանջէ իր տարիքը։ բայց, ո՜հ, դուք կը մնաք փակուած ինչպէս բանտի մը մէջ։

«Ճամբորդութիւններդ օգուտ չեն ըրած, չես կրցած վանել մթին գաղափարներդ եւ բոլորովին մարդատեաց եղած ներդ եւ բոլորովին մարդատեաց եղած ես։ Այս պատճառաւ է որ պահուած կը մնաս, մարդ չես ուզեր տեսնել։ Եթէ առանձին ըլլայիր աշխարհի վրայ, չէի մեղադրեր մարդատեցութիւնդ, կրնայի ընդունել որ ուզածիդ պէս ապրելու իրաւունք ունիս, նոյն իսկ կայս անտառի մը մէջ, գազաններու հետ։ Բայց դու աղջիկ մը ունէիր եւ պարտական էիր անոր։

—Պիտի ըսես որ չե՞մ սիրեր զայն։

—Ոչ, բայց պիտի ըսեմ որ քեզ համար կը սիրես զայն եւ ոչ իրեն համար։ հայրական սէրդ անմիտ եղած է չափազանց եսական ըլլալով, եւ առանց քու գիտնալուդ, աղջկանդ վրայ ազետաբեր ազդեցութիւն մը ունեցած է եւ ունի տակաւին։

—Օ՜հ։

—Թող որ շարունակեմ։ Ֆիօրէնցայի մօտ կ'ապրէիք, ուրեմն բացարձակ առանձնութեան մը մէջ։ Դասեր կուտաս Օռօուին, կը ջանաս կրթել զայն, ուրիշ բան չես կրնար ընել։ Քիչ մը վերջը պիտի խօսինք այն կրթութեան վրայ զոր ուզած ես իրեն տալ։ Մանկամարդ աղջիկը տխուր ու խոհուն կ'ըլլայ։ Կը նշմարես զայդ, բայց պատճառը չես փնտռեր։ մտքէդ չես անցուներ թէ աղջիկդ կ'սկսի մտածել, թէ իր մատաղ երեւակայութիւնը կը սկսի գործել։ Նոյն իսկ, որպէս թէ վախնայի այն մտաւորական կրակէն որ անոր ուղեղին մէջ կը բորբոքի, ամէն ջանք կ'ընես, անշուշտ ակամայ, զայն մարելու համար։

«Ուզեմ աղջիկը կը թառամի և կը հակի ինչպէս ծաղիկ մը զոր արեւը կը չորցնէ, և դու չես հասկնար որ օդը, կեանքի հիւթը կը պակսի անոր։ Վերջապէս, իրացնէ հիւանդ կ'ըլլայ։ Բժշկականութիւնն ուսումնասիրած ես։ կը դարմանես զայն։ միայն թէ, անոր մարմինը կը խնայուն, նոյն իսկ կայս անտառի մը մէջ, գազաններու հետ։ Բայց դու աղջիկ մը ունէիր եւ պարտական էիր անոր։

—Պիտի ըսես որ չե՞մ սիրեր զայն։

—Ոչ, բայց պիտի ըսեմ որ քեզ համար կը սիրես զայն եւ ոչ իրեն համար։ հայրական սէրդ անմիտ եղած է չափազանց եսական ըլլալով, եւ առանց քու գիտնալուդ, աղջկանդ վրայ ազետաբեր ազդեցութիւն մը ունեցած է եւ ունի տակաւին։

—Օ՜հ։

—Թող որ շարունակեմ։ Ֆիօրէնցայի մօտ կ'ապրէիք, ուրեմն բացարձակ առանձնութեան մը մէջ։ Դասեր կուտաս Օռօուին, կը ջանաս կրթել զայն, ուրիշ բան չես կրնար ընել։ Քիչ մը վերջը պիտի խօսինք այն կրթութեան վրայ զոր ուզած ես իրեն տալ։ Մանկամարդ աղջիկը տխուր ու խոհուն կ'ըլլայ։ Կը նշմարես զայդ, բայց պատճառը չես փնտռեր։ մտքէդ չես անցուներ թէ աղջիկդ կ'սկսի մտածել, թէ իր մատաղ երեւակայութիւնը կը սկսի գործել։ Նոյն իսկ, որպէս թէ վախնայի այն մտաւորական կրակէն որ անոր ուղեղին մէջ կը բորբոքի, ամէն ջանք կ'ընես, անշուշտ ակամայ, զայն մարելու համար։

«Ուզեմ աղջիկը կը թառամի և կը հակի ինչպէս ծաղիկ մը զոր արեւը կը չորցնէ, և դու չես հասկնար որ օդը, կեանքի հիւթը կը պակսի անոր։ Վերջապէս, իրացնէ հիւանդ կ'ըլլայ։ Բժշկականութիւ

Ֆէլ-ըշին Պերլինի թղթակիցը կ'իմանայ թէ Բրուսիոյ կառավարութիւնն երկու միլիոն մարքի վճարմամբ պիտի դնէ և իւրացնէ Տքթ. Քոխի հնարած դարմանը թոքախտի դէմ, և այս դարման Տէրութեան ծախիւք և ի հաշիւ Պետութեան պիտի պատրաստուի։

Մեքլեմպուրկի մեծ-դուքսն, որ երկար ժամանակէ հետէ հիւանդ է, Տքթ. Քոխէ տեղեկութիւններ խնդրեց, բայց Տոքթորը մերժեց, և այնու հանդերձ ծանոյց թէ «Ձեր վիճակին մէջ գտնուող հիւանդներ արդէն դարմանուած են այս մէթոտով»։

Ֆրանձ Եոզէֆ Կայսր ամսոյս վերջին չորթուն Ռաթիպոր պիտի երթայ, ուր Վիլհէլմ Կայսեր հետ պիտի տեսակցի, և միասին որսի պիտի ելնեն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պերլինէն կը հաղորդեն մեզ թէ Երուսաղեմի Միաբանութեան վարչական Ժողովոյ Ատենապետ Դեր. Ղևոնդ Ծ. վարդապետ Մաքսուտեան անդուզուսրեր է մի քանի չաբաթ իւր ընտանեաց քով անցուցանելու։ Դեր. Ղեւոնդ վարդապետ սակաւօրեայ հանդիստէ մը յետոյ Երուսաղեմ կը վերադառնայ, իւր բազմազաղ պաշտօնին գլուխը անցնելու։

Շէրպէլթեան ընտանիքն հրապարակաւ իւր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ ամէն այն ազգականաց և բարեկամաց որք ներկայ գտնուեցան վաղամեռիկ Տր. ԵՐՈՒԱՆԴ Ե. ՇԷՐՊԷԹԵԱՆի յուղարկաւորութեան և այս տխուր առթիւ իրենց ցաւակցական զգացմանց հաւատիքն արտայայտեցին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՁՆԱՆՔ

Կեսարիոյ կառավարիչ անուանեցաւ Իզզէթ պէյ, նախկին կեդրոնական կառավարիչ Հալէպի նահանգին։

Պաղատի կեդրոնական ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Հասան Սամի էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական Հըլէ դաւառին։

Պաղատի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Ղալիպ պէյ, ընդհանուր դատախազ վերաքննիչ ատենին Առանայի։

Առանայի վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանեցաւ Եուսուֆ Բէճաի էֆէնտի, կեդրոնական ընդհանուր դատախազի օգնական Սէլանիկի։

Հըլէ դաւառին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Ապտուլլահ Վէֆիաի էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական Նէճէտ դաւառին։

Իւլայի առաջին ատիճան տրուեցաւ Պերլինի օսմանեան դեսպանատան խորհրդական և գործակատար Օսման Շիւքրի էֆէնտիի։

Իւլայի երկրորդ ատիճան՝ նոյն դեսպանատան առաջին քարտուղար Ահմէտ Սայիմ պէյի։

Սանիյէի երկրորդ ատիճան՝ նոյն դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Բէֆիզ պէյի և երրորդ քարտուղար Նազմի պէյի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տարուեցաւ Ֆրանսայի Ներքին գործոց նախարար Պ. Քոնսթանի։

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ՝ Պերլինի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ դեր-դնդապետ Խայրի պէյի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն և Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտին երէկ յաջորդաբար կայս. պալատ գնացին եւ ստացան Վեհ. Սուլթանի հրամանները։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն երէկ ի Բերա ռուսական դեսպանատունը գընաց և տեսակցեցաւ դեսպան Պ. Նէլիտովի հետ։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Դատական նախարար Վսեմ. Բիզա փաշա երէկ Բ. Դուռը գնաց և կարեւոր խնդիրներու վրայ երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Բարձր. Մեծ-Եպարքոսն ու Արտաքին գործոց Վսեմ. նախարարն երէկ իրիկուն մինչեւ ուշ ժամանակ խորհրդակցեցան կարեւոր խնդրոց վրայ։

—Քաղաքապետ Բրսվան պէյ երէկ Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Ամերիկեան, պելճիական ու սերպիական դեսպանք երէկ յաջորդաբար Բ. Դուռը գնացին և տեսակցեցան Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

ՀՈՐՆ ԷՖԷՆՏԻ

Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան խորհրդական Հորն էֆէնտիի պաշտօնավարութեան պայմանաժամն աւարտած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը հրամայած է վերանորոգել զայն։

Կայս. սոյն Իրատէն Բ. Դրան կողմէ հաղորդուած է Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան։

——

ԹԷՎՖԻԿ ՓԱՇԱ

Պերլինի օսմանեան դեսպան Թէվֆիկ փաշա, որ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երէկ իրիկուն իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

Թէվֆիկ փաշա մեկնելէ առաջ կայս. պալատ գնաց և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելով, արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

Ն. Վսեմութիւն յետոյ Բ. Դուռը գնաց և իւր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին, Վսեմ. խորհրդականին և այլ բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։

——

ԿԱՐՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍԸ

Այս աւուր Ս-դամ երեկի Սրմդ-էն առնելով կը ծանուցանէ թէ Կարնոյ անգլիական հիւպատոս Պ. Քիլիֆորտ-Լոյտ, անգլիական դեսպան Սըր Ռ. Հուայդի կողմէ հեռագրաւ մայրաքաղաքս հրաւիրուած ըլլալով, երէկ աստ պիտի ժամանէր։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հեռագրական տեղեկութեանց համաձայն, երեքշաբթի օրուան ժամ 10էն մինչեւ չորեքշաբթի օրուան ժամ 10, Հալէպի մէջ հնոտախտէ 3 մահեր պատահած են, Անտիոքի մէջ 4 և Պիրէճիկի մէջ՝ 3։ Առջի օրն եւս Համայի մէջ՝ 3 և Հոմսի մէջ 40 վարակեալ ու 22 մեռեալ։

——

ԱՍԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Ցայտնի է թէ ասիական երկաթուղեաց ընդհանուր երկրաչափ Պ. Քաբէնկիւրի դնացած է այդ կողմէն եւս երկաթուղիներու շինութեան ձեռնարկելու համար։

Արդ, Չնկ(ի)ւրիի գաւառական թերթին կողմէ տրուած տեղեկութեանց համաձայն, ընկերութիւնը ամենայն փութով գործի սկսած է։ Ճամբուն երկու կողմը հարկ եղած տեղերու վրայ ձեռնարկած է գործաւորաց բնակութեան համար տաղաւարներու, երկաթագործաց և այլոց խանութներու շինութեան։ Կայարանը պիտի շինուի Էնկիւրիի Պէյլիկ Զայրրի մէջ գտնուած Տիքիլի Թաշ անուն տեղը։ Հարկ եղած պատաստութիւնք կը տեսնուին շինութեան ձեռնարկելու համար։

Երկաթուղոյ շինութեանց ամենէն դժուար տեղն էր Կէյվէի և Էսկիշէհրի միջեւ եղած միջոցն, սակայն ասոր ևս նախնական շինութիւնք աւարտած են։ Ցառաջիկայ մարտ ամսոյն առաջին կառախումբը Էսկիշէհր պիտի մտնէ։ Այդ միջոցին Էնկիւրիի կողմը կատարուած աշխատութիւնք եւս պիտի աւարտին, որով վերջնապէս որոշուած է 1892 ի մարտ ամսոյն կատարել ասիական ընդհանուր գիծերու բացումը։

——

ՇԵՐԱՄԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ յունիս ամսոյ 30ին պաշտօնապէս ծանուցուած էր թէ Ռեւեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան և Հանրային Պարտուց Վարչութեան միջեւ տրուած որոշման մը համաձայն, Պրուսայի մէջ կազմեալ յատուկ յանձնաժողով մը, յետ քննութեան, վկայականներ պիտի տար անոնց որք տեղական շերամաբուծութեամբ կ'զբաղին և միանգամայն պիտի վաւերացնէր օտար երկիրներէ վկայական ունեցողներու վկայականը։

Արդ, մինչեւ անցեալ սեպտեմբեր ամսոյ 15ը՝ 73 շերամաբոյծներ աղերսագիր տուած են քննութիւն տալու համար և ասոնցմէ 63ը միայն ներկայանալով քննուած են յանձնաժողովին կողմէ։

Աւասիկ այդ դիմողներու անուններն ու իրենց ստացած վկայականի աստիճանն, ինչպէս նաեւ մետաքսագործութեան համար հաստատեալ վարժարանէն անցեալ տարի եւ այս տարի վկայական ստացողներու անունները։

Յանձնաժողովը, յետ քննութեան, վաւերացուցած է հետեւեալ անձերու ունեցած օտար վկայականները։

Մարարիոս Էֆէնտի Զարիֆեան, Անասթասիոս Քոսթանթինիս էֆէնտի, Թէոդոսս Անասթասիատիս էֆէնտի եւ Եորկի Բամպունիսի էֆէնտի։

Առաջին կարգի վկայական տրուած է հետեւեալ անձանց։

Գառնիկ էֆէնտի Արսէնեան, Յովհաննէս էֆ. Տէրվիշեան, Գրիգոր էֆ. Միխայեան և Անթուան Արիկ էֆէնտի։

Երկրորդ կարգի վկայական տրուած է հետեւեալ անձանց։

Մարթի Օղու Ահմէտ էֆէնտի, Գարեգին էֆէնտի Փափազեան, Բրիշարքի Իրատիս էֆէնտի, Միհրան էֆէնտի Ճամճեան, Յովհաննէս էֆ. Սարբեան, Իրոքրատ Տիտիմոս էֆէնտի, Աթանաս էֆէնտի Տէմճեան, Օմրոս Բոմէնէոս էֆէնտի, Թէրզի Աթանաս էֆ., Հասան Նուրի էֆ., Եորկիոս Թէոդոզիտի էֆէնտի, Աղաս Եագոպոս էֆէնտի, Վասիլաքի էֆէնտի Համի Եուսան օղու, Վասիլաքի էֆէնտի Ճէպէէէնի Օղու և Լէոնիտի Նոմիտիս էֆէնտի։

Երրորդ կարգի վկայական ստացած են հետեւեալ անձինք։

Պետրոս էֆ. Կիւմիւշեան, Ֆէլիքս Կէտէոն էֆ., Գէորգ էֆ. Զէրքէսեան, Բէրիքլի էֆ. Հէքիմ օղու, Քիրեաքոս էֆ. Թիմիտի էֆ., Ուլիս Մէրքիւլէն էֆ., Ճիվանի Սթավրոքորուլոս էֆ., Համի Եանի օղու Եանի էֆ., Խարալամպոս Բաբատորուլոս էֆ., Բէնչպէր օղու Բրիսթիտի էֆ., Գուլնուրաքը օղու Քոսթանթին Թանաշ էֆ., Արոսթոլ օղու Եորգի էֆ., Մուշեղ էֆ. Սէրէնեան, Լէոնիտի Քալիցա էֆ., Եորկաքի Զավերի էֆ., Յարութիւն էֆէնտի Մելքիսեդեան, Աստատուր էֆ. Մելքոնեան, Կարապետ էֆ. Նահապետեան, Տոքթ. Տիմիթրաքի Թէրտանիտի էֆէնտի, Կարապետ էֆ. Քէօմիւրճեան, Առաքել էֆ. Արզումանեան, Նիքօղայ օղու Անասթաս էֆ., Տիրան էֆ. Շէֆիթեան, Ալէքսանտրոս Զողրաֆոփոս էֆ. և Տիմոթէոս էֆ. Պալըքճեան։

Անցեալ տարի մետաքսագործութեան վարժարանէն վկայական ստացած են։

Յովհաննէս էֆէնտի Տէր Աբրահամեան, Ժողէֆիտի Էլիազարս էֆէնտի, Թրիսթօ Տոլիտի էֆէնտի, Երուանդ էֆէնտի Գուրեան, Յովհաննէս էֆէնտի Լուիթեան, Յուսիկ էֆէնտի Տէլլպեան, Սիւլէյման էֆէնտի, Ստեփան էֆէնտի Հաբրեան, Եռանիտի Տիմիգրի էֆէնտի, Սինեքերիմ էֆէնտի Հէլվաճեան, Անանիա Միլէթէոս էֆէնտի և Մուսթաֆա էֆէնտի։

Իսկ այս տարի նոյն վարժարանէն վկայական ստացած են։

Պողոս էֆէնտի Տէյիրմէնճեան, Ահարոն էֆ. Պոյաճեան, Յակոբ էֆ. Անդրէասեան, Տիգրան էֆ. Սէֆերճահեան, Յարութիւն էֆ. Սարկաեան, Իլիա էֆէնտի Համի Անասթասիատիս, Գրիգոր էֆ. Գալբաքեան, Տելիմաք էֆէնտի, Պողոս էֆ. Տէրվիշեան, Միխաիլիտիս էֆէնտի, Զենոբ էֆ. Օհանեան, Մաքսուտ էֆ. Փափազեան, Արիկ էֆ. Զէթէճեան, Եուվան էֆ. Քալբաքիտի, Անթուան էֆ. Օհանեան, Գրիգոր էֆ. Թրնկրեան, Ագարիկ էֆ. Անտոնեան, Յովհաննէս էֆ. Զէյլպեան, Պողոս էֆ. Էֆէյեան, Նիքօղայ էֆ. Բատմանթօ, Բարունակ էֆ. Շիշմանեան և Բարունակ էֆ. Պալապանեան։

Վկայական առնելու համար աղերսագրով յանձնաժողովին դիմողներէն երեքը միայն չեն կրցած վկայական ստանալ և հետեւաբար յառաջիկայ տարուան մնացած են։

——

ՕՍՄ. ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՆ

Պոլսոյ հայ վաճառականաց ոմանց կողմէ հետեւեալն կը հաղորդուի մեզ.

Կը խնդրենք Աբէ-Եէլի խմբագրութենէն հրապարակաւ թարգման լինիլ մեր շնորհակալեաց առ Օսմ. Նամակատան Պալըգ Բազարի մասնաճիւղի միւտիր Վէհպի էֆէնտին, որ իւր պաշտօնին մէջ խիստ արժանաւոր լինելով, կարգապահութիւնն ըստ ամենայնի յարգել կուտայ պաշտօնէից և ամէն կարգի դիւրութիւններ կ'ընծայէ վաճառականաց եայլ իրեն դիմող անձանց։ Այսպէս, անցեալ չաբաթ երեկոյ, երբ նամակատան պաշտօնեայք կը մերժէին նամակներ յանձնել տէրերուն՝ ուշ լինելն առարկելով, յիշեալ Վէհպի էֆ-ի շնորհիւ ամէն ոք կարողացաւ ստանալ իւր նամակն ու ըստ այնմ գործադրել առանց երկու աւուր յապաղումէ մը սասնալու։ Ուստի կը խնդրենք որ յօրինակ այլ պաշտօնէից հրատարակուի Վէհպի էֆէնտիի պաշտօնական արժանաւորութիւնն ու մեր խորին երախտագիտութիւնը առ Վեհ. Սուլթանն որ այսպիսի արժանաւոր անձինք պաշտօնի գլուխ անցուցնելու շնորհ ըրած է։

——

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէի մէջ Սուլթանիյէ վարժարան մը հաստատելու համար արդէն որոշում տրուած և Հանեաի մէջ ալ այդ վարժարանին հաւասար բարձրագոյն վարժարան մը հաստատուած էր։ Սակայն նկատելով որ Սուլթանիյէ վարժարանի մը պէտքն օր օրի աւելի զգալի կըլլայ, կղզւոյն կուսակալութիւնը քանիցս դիմած է Բ. Դրան արտօնութիւն խնդրելով։ Արդ, Բ. Դուռն որոշած է 300.000 ղրուշ յատկացնել այդ վարժարանի հաստատութեան համար և այդ առթիւ պէտք եղած հրամանները տալու վրայ է Կրթական Նախարարութեան։

——

Պ. ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՆԷԼԻՏՈՖ

Ռուսական դեսպանուհի տիկին Նէլիտոֆ որ ժամանակէ մը հետէ Բարիզ կը գտնուէր իր անձնական տարութիւնը դարմանելու համար, նախընթաց իրիկուն մայրաքաղաքս հասաւ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։ Պ. Նէլիտոֆ և դեսպանատան գլխաւոր պաշտօնեայք Սիրքէճիի կայարանը գացած էին ընդ առաջ դեսպանուհւոյն։ Տիկին Նէլիտոֆ դեսպանատան պահակ Քոզաք շոգենաւով երէկ Պիրէոն պիտի ուղեւորէր, սակայն իւր մեկնումն այսօրուան թողած է։ Ցայտնի չէ թէ Պ. Նէլիտոֆ իւր տիկնոջ պիտի ընկերանայ թէ ոչ։

——

ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՒԶԱՐԿՈՒԹԻՒՆՔ

Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանատան երկրորդ թարգման Պ. Բլէման Հիւառ վերջերս կարեւոր հետազօտութիւններ կատարած էր ի Փոքր-Ասիա, արեւելեան հին գրութիւններ ձեռք ձգելու համար։ Պ. Պարպէկ որ Մէյնառ այս օրերս Բարիզու գեղարուեստից կաճառին հաղորդած է արդիւնքն այդ հետազօտութեանց որոց նպատակն էր Գարամանի մէջ (նախկին Լիկաօնիա և Իսաւրիա) և գլխաւորաբար Քոնեայի մէջ (Իկոնիոն) իսլամական արձանագրութիւններ փնտռել։ Սէլճուքեանց ժամանակէն մնացած, (Քրիստոսի թուականէն 1087—1300 տարի ետքը)։ Պ. Հիւառ յիսունի չափ արձանագրութիւններ գտած է, առանց հաշուելու լատիներէն և յունարէն գրութիւնք։

Կայս. հրամանաւ Ֆէրիգուեթեան աստիճան տրուած է ձէզաիրցի Էմիր Ապտիւլգատէրի որդի Մէհմէտ փաշայի, որ վիանգամայն էրթողրուլ հեծելագնդին մէջ պաշտօնի կոչուած եւ կայս. թիկնապահաց կարգը դասուած է։

—Բեդրապուրկի օսմանեան դեսպանատան նորընտիր խորհրդական Իհսան էֆ. եւ նորընտիր երկրորդ քարտուղար Սէրվէթ պէյ հրաման ստացած են անմիջապէս իրենց նոր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

—Պէրութի ջուրի ընկերութիւնն, որուն մենաշնորհի պայմանաժամը լրանալու համար տակաւին քսան տարի կայ, ինչ ինչ օգտակար պայմաններ ցոյց տալով, խնդրած է երկարել մենաշնորհի պայմանաժամը, սակայն պատասխան տրուած է իրեն թէ կայս. կառավարութիւնն առայժմ չպիտի կրնայ հաւանութիւն տալ այդ պայմանաժամի երկարելուն։

—Տրապիզոնի նահանգին խճուղեաց առաջին երկրաչափ Ապտիւրրահմանի էֆէնտի Պոլսոյ եւ Զաթալճայի խճուղեաց առաջին երկրաչափ անուանած է։

—Երէկ Վառնայէն մայրաքաղաքս եկան երեսուն եւ հինգ տնուոր ռումելիցի գաղթականներ։

—Թէրիգ Շաքիր փաշա, որ մամզէրեան հրացաններու ստացման եւ քննութեան համար Գերմանիա կը գտնուէր, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

—Մախասուսէի Կէչէտ շոգենաւն, յորում կը գտնուին 150 ի չափ ուխտաւորք, այս առաւօտ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց։ Այս շոգենաւ ի Տարտանել 24 ժամուան քարանթինայի ենթարկուած է։ Ուխտաւորաց առողջական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։

—Անգլիական ընդհ. հիւպատոս Պ. Հանրի Ֆառուսէդ որ արձակուրդով բացակայ կը գտնուէր, մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

—Կ'ըսուի թէ Պապը կարդինալութեան աստիճանի պիտի բարձրացունէ Երուսաղեմի լատինաց Պատրիարքը։

—Պ. Պ. Բէյնաք և Պիքէլաս երէկ մեկնեցան մայրաքաղաքէս յԱթէնք։ Պ. Բէյնաք Յունաստանի մէջ պիտի կատարէ այն հնագիտական պաշտօնն որ յանձնուած է իրեն՝ Ֆրանսայի կրթական Նախարարութեան կողմէ։

—Պ. Էօժէն Բաբաբոր, որ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ կառավարական պաշտօնէից Ապահովագրական ընկերութեան հիմնադրաց մին է, այդ ընկերութեան հաստատման 25ամեայ տարեդարձի հանդէսներուն ներկայ գտնուելու հրաւիրուած ըլլալով, երէկ իրիկուան կառախումբով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Վիեննա։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած էր որ առեւտրական նաւեր շինողներու համար արքունի անտառներէն ձրիաբար տրուին հարկ եղած ատաղձները։ Արդ, այդ արտօնութիւնէն օգտուելով ցարդ 8—10 անձինք ձեռնհաս իշխանութեան դիմած և արտօնութիւն ստացած են նոր նաւերու շինութեան համար արքունի անտառներէն ձրիաբար ատաղձ ստանալու։

—Հեռագրական և թղթատարական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Հալէպի Զէյթունն գաւառակին մէջ հեռագրական կայարան մը հաստատուած է, ուր պիտի ընդունուին նաև թղթատարական պարզ ու յանձնարարեալ նամակներ։

—Տրապիզոնի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ Շապին Գարահիսարի բանտը ծակելով խոյս տուող աւազակաց երկուքն Օրտուի մէջ ձերբակալուած են։

—Երկրագործական տնօրէն Նուրի պէյ և կեդրոնական քննիչ Ագաթօն էֆէնտի երէկ Հալքալը գնացին և աշքէ անցուցին տիպար-ագարակի շինութիւնն, որ աւարտելու վրայ է։

—Թասըմ Փաշայի ոստիկանապետ Շէմսէտտին էֆէնտի Ղալաթիոյ Վոյվոտա պահականոցին ոստիկանապետ անուանած և այս վերջինէն ալ Հասան էֆէնտի Դասըմ Փաշա փոխադրուած է։

—Ոստիկանական վարչական ժողովոյ երեկի նստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ ընդ նախագահութեամբ Պոլսոյ ոստիկանապետ Ակեահ էֆէնտիի, որոշուեցաւ հեռաւոր վայրեր աքսորել մէկ քանի վաղեմի չարագործներ, որոց մայրաքաղաքս մնալը յարմար դատուած չէ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տարտանելէն կը գրեն մեզ։

Քաղաքիս բնակիչներէն կոչակաւոր Գոստիկեան Մարկոսի մանկամարդ կինը Կիւլիւնէ Մարկոսեան՝ իւր առաջին ծննդաբերութեան հետեւանօք արգանդի անբուժելի հիւանդութենէ մը վարակուած էր, և հակառակ բժշկական ամէն խնամոց իւր հիւանդութիւնն օր ըստ օրէ առաւել սաստկանալով բժիշկք ամէն յոյս կտրած էին, եւ խորհրդակցութենէ մը վերջ նորա մահը անխուսափելի վճռած էին։ ցաւալին այն էր որ իւրեանց աղքատութեամբը չէին կարող այլ եւս դարմաններու ետեւէ ըլլալ։ Այս անոյշ վիճակին մէջ, տեղւոյն թաղապետական բժիշկ Տօքթ. Ալէքսանդր Սիլվէսթրօ, որ իւր աղքատասիրութեամբն հանրածանօթ է արդէն, գրեթէ երեք ամիս շարունակ, գիշեր թէ ցորեկ անձնուիրաբար խնամելով յիշեալ ադքատիկ կինն, յաջողած է զայն ազատել մահուանէ ի մեծ ուրախութիւն իւր ծնողաց եւ պարագայից։ Հիւանդին տէրը, Կոստիկեան Մարկոս, յոյժ ադքատիկ գոյով եւ անկարող վճարելու բժշկին 200 է աւելի այցելութեանց դինն, գէթ ի բարոյական վարձատրութիւն յիշեալ Մեծ. Տօքթորին՝ կը խնդրէ որ հաճիք ներկայս հրատարակել, իբր թարգման իւր հրապարակային շնորհակալեաց։ Յիշեալ բժշկին առ մեր ազգայինս ցուցած մարդասիրութիւնք բազմաթիւ են արդէն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԱՏՐԻՏ, 13.— Մխախոտի պետական գործարանը գրեթէ ամբողջովին հրոյ ճարակ եղաւ։ 6.000 անձինք անգործ մնացին։ Քրիստինէ խնամակալ թագուհին հրդեհին վայրն եկաւ։ Բազմութիւնը զինք տեսնելով, համակրալից աղաղակներով ողջունեց։

ՊԵՐԼԻՆ, 13.—Պէտրէն Բ-ոյէր Սակարանի կարեւոր լրագիրը կը հաստատէ թէ Տքթ. Քոխի գիւտն այնքան յառաջ գացած է որ 100 անկողնով առ ի փորձ հիւանդանոց մը հաստատել կը խորհուի։

ԱԹԷՆՔ, 13.—Զարեւիշն եկաւ, ժողովրդեան կողմէ համակրալից ընդունելութիւն գտաւ։ գիշերը քաղաքին մէջ լուսաւառութիւնք եղան։

ՓԱՐԻԶ, 13.—Այս երեկոյ մեծ հացկերոյթ նախագահական պալատան մէջ ի պատիւ Դանիոյ գահաժառանգին։ Այսօր մեծամարտեցան Պ. Լակէռ երեսփոխանն և Պ. Տէրուլէտ բանաստեղծն, երկրորդին նախկին Պուլանժիստականք։ Պ. Տէրուլէտ օդին մէջ պարպեց իւր ատրճանակն։ Ոչ ոք զարնուեցաւ։ Երկուքն ալ ձերբակալեցան։

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 13.—Հոնտուրասի մէջ վերստին քաղաքային պատերազմ ծագելուն պատճառաւ Կուատէմալայի նախագահն օգնութիւն ղրկեց նախագահին։ Կը վախցուի նոր պատերազմէ մի ի կեդր Ամերիկա։

ՃԷՆԱՅԻՐ, 13.— Ի պատիւ Տիւքէռէ ծովակալին հացկերոյթ տալով Լավիժերի կարտինալն ըսաւ թէ միութիւնն հարկաւոր է և թէ պէտք է որ Ֆրանսայի կրօնքն առանց վերապահութեան ճանչնայ Ֆրանսայի կառավարութեան արդի հանրապետական ձեւն, որ ազգին կողմէ քանիցս վաւերացուած է։ Յոյս յայտնեց որ կղերն ամբողջովին կը յարի այս գաղափարին, որովհետեւ չի կարծեր որ կղերական կարեւոր հեղինակութիւն մը այս գաղափարին դէմ խօսի։ Այս խօսքեր ուշագրաւ են, Լավիժերի կարտինալն կարեւոր դերից պատճառաւ։ Կարտինալն Ափրիկեան Սպիտակ Հարց նուագարաններուն Մ-ոյէյէր երգն հնչեցնել տուաւ այս առթիւ։

ՀՌՈՄ, 13.— (Ա. Հ. Գ.)— Պատերազմական նախարարն, իւր եւմատոյցը մատուցանելով, յայտարարեց իւր պաշտօնակցաց թէ անկարելի է իրմէ խնդրած 50 միլիոն ֆրանկ գտնել, եթէ չուզուիր զօրաբանակաց թիւը 12էն 10ի իջեցնել։ Այսպիսի տնօրինութեան մը համակերպելու փոխարէն իւր հրաժարականը տալ նախամեծար կը գտնէ։ (Արև. Հեռ. Գործակալութեան ենոյտ 13։ թուականաւ իբրև նոր լուր մեզ հաղորդած այս «Հեռագիրը» Փարիզի լրագիրք նոյնութեամբ հրատարակած էին արդէն իրենց նոյտ. 10 թուով, որ մեռքերնիս է։ Ծ. Խ. (Աբէնէլ)

ՄԻԼԱՆ, 13. (Ա. Հ. Գ.)—Պաշտօնաւորի մը կողմէ հաղորդեալ տեղեկութեան նայելով, Պ. Պ. Քրիսպիի և Քաֆրիվիի խորհրդակցութեան նպատակն էր Իտալիոյ և Գերմանիոյ միջեւ համաձայնութիւն մը՝ Ֆրանսական մաքսապաշտպանութեան դիմադրելու համար։ (Արև. Հեռ. Գործակալութեան իբր նոր լուր նոյտ 13։ թուով մեզ հաղորդած այս «Հեռագիր» աւելի մանրամասն և աւելի ճշգրիտ ձեւով հաղորդուած է Միլանէ առ Ֆէլիչէ նոյտ 9 թուով, և նոյն թերթին նոյտ. 10 թուոյն մէջ հրատարակուած, որ ձեռքերնիս է արդէն։ (Ծ. Խ. Աբէնէլ)։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 2 Նոյեմ.

Օսմանեան Քոնսոլիտ	
Երեկ երեկոյ դոց. (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	19 34
Առաւաւտեան բացուելուս	20 2
Կեսօրուան »	20 1
Թահվիլաթը Օսմանիէ երեկ երեկոյ	79 16
» » ժամ 3ին	79 20
ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ ԱԹԵՐ	
Հետաքրքրութիւն A. Յանձ.	41 5/8
» B. »	22 5/8
» C. »	20 2
ԲԱԺՆԵՑՈՒՄՆԵՐ	
Սուսանեան Գրիվնա (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	4 32
Գրեթի ժենեկրալ (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	9 20
Ռանդ ու Պոնտ (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	6 28
Ռոս. Շոսէ եվրէօր (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	4 30
Թրամուէյ (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	530
Ռոս. մեկ ի երեսթ. (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	78 75
Բանքնոթաց Լավիժոմ (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	145

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 13 Նոյեմբեր, ժամ 3 վայր 40 երեկոյ

Արտաքին Ռանթ 3 %	95 12 1/2
» » 3 1/2 %	105 10
Օսմանեան քոնսոլիտ Մէրի Դ.	18 52 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	79
» Բեմիի բանքնոթաց	310
Պանք Օթոման	628 75
Դրեսար Լիոնէ	815
Իտալական Ռանթ 5 %	94
Հիշլենական 5 %	462 50
Բրիսիլիա Թիւրք (1890)	410
Եգիպտական միացեալ	484 37 1/2
Պանք աբ Բարի	875
Օսմ. մնաց. արժէթուղթ	462 50
Ռուէիի ջրանցք	2412 50
Պանիական արտաքին	75 13/16
Ռիո Թինթօ	610
Մէռիտոս	693 75
Զէր (Սեռպրի մրոյ)	25 35 1/2

Լոնտոն, 13 Նոյմ. ժամ 6 վայր — երեկոյ

Ռենթ (Մէջտեղ. Ի. Մէկտ)	94 3/16
Օսմ. » Մէրի Դ.	18 3/16
» » » Ա.	41 3/8
» » » Բ.	22 5/8
» » » Գ.	18 3/16
Ռուսական 1877	100 3/8
Ջանը Օթոման	15 1/16
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	95 5/16
» առանձ. (Բրիվիլեժիէ) Նոր	90
Ռիո Թինթօ	24 1/8
Սուսանեան (Փոխան. Բանկիրներ)	102 3/4
Հիշլենական 5 %	89 1/2 (?)
Մենքոլ »	72 1/4
Ռուսական 1889	97 3/4
Ֆոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 36

Վիեննա, 13 Նոյմ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	37 70
» Բեմիի բանքնոթաց	135
Ֆոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	115 90

Պերլին, 13 Նոյմ. ժամ — վայր —

Ֆոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 35
Ռուսական թղթադրամ	248 50
Օսմանեան երկաթուղի	80 50
Օսմանեան քոնսոլիտ Մէրի Դ.	18 15

——

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 13 Նոյմ. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 37 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտ Դ.	18 65
Օսմանեան երկաթուղի	79
Օսմ. Բեմի	311 25
Բրիսիլիա Թիւրք	408 75 (?)
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	463
Պանք Օթոման	633 75
Ռիո Թինթօ	615

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱԶԳԱՅ

ՆՈՒԻՐԱԿԱՆ ՄԱՏԵԱՆՔ

Բ. ԶԱՆԳԱԿՈՒ

Լեռնոտաղ Իրանու.— Տիգրիս և Խոդոս գետոց, Կապից ծովու և Պարսից ծոցոյ միջեւ կը բարձրանայ Իրանու լեռնադաշտն, մեծաւ մասամբ անբեր։ Իրանու լեռնադաշտն ունի և՝ աւազուտ անապատներ և սառնապատ բարձրաւանդակներ, որոց սարերուը կը տարածուին հովիտք։ Իրանու լեռնադաշտը կը շրջապատեն լեռներնք։ հ

նակն է Զրադաշտ։ Արեւելեան աւանդութիւն մը կ'ըսէ՝ թէ Զրադաշտ նըշանաւոր ցեղի ծնունդ է (2)։

Նորա հայրը կը կոչուէր Pourusaçpa և մայրն՝ Dughda։ Զրադաշտայ ծնունդըն հրաշիւք յայտնուեցաւ, զի Զրադաշտ Արամազդի մարգարէն էր։ որ սահմանուած էր դաշխարհ վերստին ծնանելու։ Դեռ այն ինչ ծնեալ՝ Զրադաշտ սկսաւ խնդալ։ սա նշան մըն էր նախագուշակ՝ թէ նա մեծ իմաստուն մը պիտի լինէր։ Զրադաշտ անդստին ի ծննդենէ ենթարկուեցաւ գիւաց փորձանաց։ Իւր հայրենեաց՝ Բակտրիոյ՝ աբքայն Durânsarun կամեցաւ նոցա դրդմամբ սպանել զնա որոյոցին մէջ, և սակայն մարդասպանին ձեռքն՝ երբ պիտի զնասէր Նորածին մանկան՝ սկսաւ դողդողել։ Դեւք տարին զնա յանապատ տեղիս, դրին փայտակուտի վերայ, նետեցին կատաղի սովալլուկ գայլերու առջեւ, բայց մանուկն անվնաս մնաց միշտ և հրաշալի ինն երկու երկնային կովեր կաթ ջամբեցին նմա։ այլ նուազ, թունալից ըմպելիք մատուցին նմա, բայց մերժեց խմել զայն։ Այս հալածանքն եւ փորձութիւն տեւեցին մինչև որ Զրադաշտ եօթանասուն եւ եօթնամեայ մեռաւ ըստ ոմանց՝ չանթահար եւ ըստ այլոց Սուրանեան վատանչան զինուորէ մը ի պատերազմի։

Մինչդեռ երեսնամեայ էր Զրադաշտ Vohu-Manah կամ՝ Vohoumanâs Գերագոյն հոգի՝ նմա երեւցաւ և տարաւ զնա Արամազդայ առջեւ։ Արամազդ (Ahoura-Mazda) հրաման տուաւ Զրադաշտայ հարցունել թէ «ո՞վ է ընտիրն յարարածս երկրի»։— Նա է ընտիրն որոյ սիրտը սուրբ է։ Տեղեկացաւ անցնիւր հրեշտակի անուն և պաշտօն և չար ոգւոց բնութիւնն և ստորոգելիս, նմանապէս ստացաւ բարոյական եւ բնական գիտելիս և հրամայեցաւ նմա երթալ ի քարոզութիւն։

Զրադաշտ բոցավառ լեռնէ մ'անցնելէն ետեւ՝ վերստին փորձուեցաւ և ապա ստացաւ Աստուծոյ ձեռքէն զԱւեստա և դարձաւ յերկրի վերայ։ Եկաւ ի Պահլ (Bakhdi, Bakhtris) առաջքայն Vistaçpa, որդի Aourvataçpaյի։ Թագ կրկին հայածեցին զնա և երկրին իմաստունք հակառակեցան նմա, բայց Զրադաշտ յաղթեց նոցա։ Զրադաշտ յայտնեց արքային՝ թէ Աստուածուստ կուգայ առ նա և սկսաւ ընթեռնուլ զԱւեստա։ Արքայն, դշխոյն և նոցա որդիք հաւատացին նմա և ժողովրդեան մեծագոյն մասն աբքայական տան հետեւեցաւ։

Բայց աւա՛ղ, պատմագիրներէն Զրադաշտայ անունը կը ճանաչեմք միայն, ոչ ծննդեան և ոչ մահուան թուականը ծանօթ է մեզ։ Հաւանակա՝ նարար ի դարուն հիմնուեցաւ Զրադաշտայ կրօնքն։

Զրադաշտայ կրօնքը Մեծն Ալեքսանդրի յաջորդած և Պարթեւաց Արշակեանց հարստութեան ժամանակ մարեցաւ, որովհետեւ Արշակեանք հելլենասէր էին։ Բայց Սասանեանց ժամանակ, Դ. դարէն մինչեւ Արաբաց արշաւանքն՝ էր ազգ. կրօն։ Սասանեաց ժամանակ Զրադաշտայ կրօնքէն այլ և այլ հերձուածներ ծնած էին, Ազատրդուշ, Պահլաւի, Պարսիգան, Բոզդայիք և ն. եղիշէ (տե՛ս 1)։

Մահմետականութիւնն Իրանու լեռնագաշտին վերայ տարածուելէն վերջ՝ կրակապաշտ մարդեզականք ապաւինեցան ի Խորասան (583), և 683ին ի Հիւրմիզ քաղաքն, Պարսից ծոցին վերայ, 15 տարի։ 698 ին, գաղթեցին Ցիու կղզին, 717ին անցան Սանժան քաղաքը, Տամնի հարաւային եզրը։ Անդ երեք հարիւր տարի մնալէ վերջ՝ անցան ի Կիւզերաթ և գամ զգամ տարածեցին հրոյրկրօնքն և պաշտօն Սիւրաթի և Պոմպայի շրջակայները։ Տակաւին մինչեւ ցարդ կան 100,000 կրակապաշտք ի Պոմպայ, ի Սիւրաթ և ի Կիւզերաթ՝ որ ի Հնդկաստան։ իսկ ի Պարսկաստան՝ Զրադաշտականքք ի Կիրմանիա և յեզդ։ սոքա առ հասարակ ի հին ճանապարհորդաց կը կոչուին Գաւուր (3)։

Զենդ-Աւեստա։ — Զենտ-Աւեստա (Zend-Avesta) (4) ունի այժմ 4 գիրք, Yasna, Vispered, Yasht և Vendidad կամ Vidaeva-data։ Զենտ-Աւեստա՝ ըստ աւանդութեան կը բաժնուէր 21 գիրք, 12,000 մագաղաթներու վերայ գրուած, որք կցուած էին միմեանց ոսկեհուռն թելերով։

Զենտ-Աւեստայի վարդապետութիւնն որ կը կոչուի Մազդեզնական (Mazdèisme) հիմնուած է Երկրմեան Երկրամեան վերայ, բարի և չար սկզբանց վերայ, ոչ թէ Հնդկաց բնութեան երկուութեան պէս։ Բարեաց սկիզբն է Ahoura-mazda (5) (Արամազդ, Որմիզդ) և չարեաց՝ Angrou-mainyous (Արհմն, Արհիման)։ Եւ ո՞րք են Ahoura-mazda և Angrou-mainyous։

Այսպէս կ'ըսէ մեր ոսկեղենիկ դըրիչ Եղնիկ Կողբացի ըստ քէչակարկատին Պարսից։—Մինչեւ բնաւ էր ինչ, ասեն, ոչ երկինք և ոչ երկիր և ոչ այլ ինչ արարածք՝ որ յերկինս կամ յերկրի։ Զրուան ոմն անուն էր, որ թարգմանի բախտ կամ փառք։ Զհզարար ամ յաչտ արար՝ զի թերեւս որդի մի լինիցի նմա, որում անուն Որմիզդ։ որ զերկինս և զերկիր և զամենայն որ ի նոսա՝ առնիցէ, և յետ հազար ամի յաչտ առնելոյ՝ սկսաւ ածել զմտաւ, ասէ։ Օգո՞ւտ ինչ իցէ յաչտս զոր առնեմ, և լինիցի՞ ինձ որդի Որմիզդ, եթէ ի զուր ինչ ջանայցեմ։ Եւ մինչ դեռ նա զայս խորհէր, Որմիզդ և Արհմն յղացան յարգանդի մօր իւրեանց։ Որմիզդն ի յաչտն առնելոյ, և Արհմն ի յերկուանալոյ անտի։ Ապա խնացեալ Զրուանայ, ասէ։ երկու որդիք են յբովայնի անդ, որ ոք ի նոցանէ վաղ առ իս հասցէ՝ զնա թագաւոր արարիցց, և ծանուցեալ Որմզդի զիսորհուրդս հօրն՝ յայտնեաց Արհմնին, ասէ։ Զրուան հայր մեր խորհեցաւ՝ թէ ոք ի մէջ վաղ առ նա երթիցէ, զնա թագաւորեցուսցէ։ Եւ զայն լուեալ Արհմենին՝ ծակեաց զորովայնն, և ել եկաց առաջի հօրն։ Եւ տեսեալ զնա Զրուանայ, ոչ գիտաց եթէ ո՛ ոք իցէ։ և հարցանէր՝ եթէ ո՞վ ես դու։ Եւ նա ասէ։ ես եմ որդին քո։ Ասէ զնա Զրուան։ իմ որդին անուշահոտ և լուսաւոր է, և դու խաւարին և ժանգահոտ ես։ Եւ մինչդեռ նոքա զայս ընդ միմեանս խօսէին, ծնեալ Որմզդի ի ժամու իւրում լուսաւոր և անուշահոտ, եկն եկաց առաջի Զրուանայ։ Եւ տեսեալ զնա Զրուանայ, գիտաց՝ եթէ Որմիզդ որդի նորա է վասն որոյ դյաչտն առնէր։ և առեալ զբարսմունն՝ զոր ի ձեռին իւրում ունէր, որովք դյաչտն առնէր ետ ցՈրմիզդ և ասէ։ ցայժմ ես վասն քոյ յաչտ առնէի, յայսմ հետէ դու վասն իմ առնիցես։ Եւ ի տալ Զրուանայ զբարսմունն ցՈրմիզդ և օրհնել զնա, մատուցեալ Արհմենի առաջի Զրուանայ՝ ասէ ցնա, Ո՞չ այնպէս ուխտեցեր՝ թէ ո ոք յերկուց որդւոցն իմոց յառաջ առ իս հասցէ, զնա թագաւոր արարից։ Եւ Զրուանն առ ի չէրելոյ զուխտն՝ ասէ ցԱրհմն, ա՛ռատ և չարագործ, տուեալ լիցի քեզ թագաւորութիւնն ինն հազար ամի, և զՈրմիզդ ի վերայ քո արքայ կացուցեալ։ և յետ ինն հազար ամի, Որմիզդ թագաւորեսցէ, և զինչ կամիցի առնել՝ արասցէ։ Յայնժամ սկըսան Որմիզդ և Արհմն առնել արարածս։ եւ ամենայն ինչ զոր Որմիզդն առնէր՝ բարի էր և ուղիղ, եւ զոր ինչ Արհմն գործէր՝ չար էր և թիւր»։ Եղնիկ, եղծ Բէչին Պարսից։

Ahoura mazda է «մեծ։ տէր միահեծան», կը կոչուի Cpenta mainyu (ստեղծիչ հոգի), թէեւ անստեղծ, բայց ստեղծեց յոչնչէ ամէն ինչ իւր խօսքով։ Զառաջինն ստեղծեց իւր գործակալներն զաշխարհ վարելու։ սոքա են Ameshaçpentaյք կամ Amshespend (Անմահ բարերար), Vohou-Mano (բարի հոգի) Achavahista (Մաքրազարդեալ), Khshathrevaieya (Ըղձալի թագաւորութիւն), Cpenta-armaïti (կատարեալ իմաստութիւն), Haourvatât (Սրբութիւն) և Ameretât (Անմահութիւն)։ Սոքա եւս լուսաւոր են Ahoura-mazdaյի նման։ Ahoura-mazda ըստեղծեց Amespaçpentaներէն վերջ yasata կամ ysed(6) (հրեշտակ)։ Բազմութիւն են սոքա և ցրուած ըստ Ցիեզերս կը հսկեն բարեկարգութեան համար։ Հրեշտակաց պետն է Mithra (7) (Միհր, Արեւ), որ կը տեսնուի Haro Berezaiti (Ելպուրզ) լերին բարձունքն, շրջապատեալ յոգնաթիւ աստղեբէ, ուր չ'կայ ոչ գիշեր եւ ոչ խաւար, եւ ոչ ցուրտ և կամ տաք։ Ahoura mazda նաեւ ստեղծեց որ ինչ բարի է, առողջութիւն, գեղեցկութիւն, դալար խոտ, պարարտ դաշտեր, յուռթի հովիտներ և այլն։ Ahoura-Mazdaյի արարածոց նախամեծարն է շունն։ շունն սպանելն անքաւելի ոճիր էր։

Հաւատացեալք կ'երդէին ի փառս Ahoura-Mazdaյի։ «կը պաշտեմք զ՝Ahoura-mazda, անարատն, Ցէր սրբութեան կը պաշտեմք զAmeshaçpentaյս, բարեաց տուիչ, կը պաշտեմք զհամայն բարի հոգիս որք կը նպաստեն մեր հաւատոց տարածման։ կը գովեմք ամէն բարի գաղափարները, ամէն բարի խօսքերը, ամեն բարի գործերն և ա նարատ կը պահեմք որ ինչ բարի է։ Ahoura-mazda միշտ բարի է, միշտ երջանիկ։ Ջանամք խորհել զնմանէ, խօսել եւ գործել որպէս զնա»։ Ahoura-mazda և Angrou-mainyousի միջեւ պատերազմ միշտ պիտի տեւէ, բայց հուսկ ապա պիտի յաղթանակէ Ahoura-mazda, որ կը բնակի անստեղծ լուսոյ մէջ։

Angrou-mainyous ստեղծեց չար ա-բարածներն։ Angrou-mainyous ունի Ahoura-mazda յի Amesahçpentaյից դէմ Ahômanô ներ (չար գաղափար) որք են Andra (հրոյ եղծիչ), որոյ պաշտօնն է տառապեցնել զաշխարհ, Çavurou (տէգ մահու), որ կը գրգռէ զմեռաւորս ի բռնակալութիւն և զմարդիկ՝ ի գողութիւն եւ ի սպանութիւն, Նաեւ Nôoughaithy, Taourou, և Zaïri։ Հրեշտակաց դէմ ունի Daeva ներ (8) (դև), որք միշտ աշխարհի կարգն և յօրինուածութիւն կը խանգարեն և զմարդիկ կը մոլորեցնեն։

Յորժամ Ahoura-mazda ստեղծեց լոյսը, զմարդն և զհամայն բարի արարածս, յայնժամ Angro-mainyous ձայն տուաւ խաւարին, զիաստակար անասնոց և բուսոց։

Երբ Angro-mainyous իմացաւ, Ահրամազդայ ծնունդն, չանաց սպանանել զնա իւր դիւաց լեգէոններով։ Ahoura-mazdaյի և Angro mainyous ի միջեւ կայ անհուն անջրպետ մը։ Եւ որովհետեւ Ahoura-mazda կը նախադուշակէ զապագայն, ուստի կը դեբաղանցէ զիւր ոսոխն Angro mainyous։

Պ-դամանդ։—Զրադաշտականք չէին փակեր [illegible] մարդկային ձեռակերտներու [illegible] ոչ անդրի կը կանգնէին նոցա, զի յիմարութիւն կը համարէին, այլ բացօդեայ տեղեր, լերանց բարձունքն ուր բագիններ ունէին՝ ատրուշան (adergatis), ուր միշտ հուրն սուրբ կը վառէր։ Մոգն երեսն վարշամակով (paitidana կամ penom) եւ խոյր ի գլուխս կը մերձենար ի բագին։ Առանց մոգուց՝ պաշտամունք չէին կատարուեր։ պաշտամունքն էին ՀՕՐ և ՀՕ։ Քարոզիչ մոգն բարսմունս (bareçman) ի ձերին՝ նախ՝ զդիս կը կարդայր յօդնութիւն և ապա կ'սկսէր զոն։ Արամազդայ գլխաւոր զոն էր ձին (9), բայց կը զոհեն նաեւ եզն, այծ եւ ոչխար։ Haôma (10) հանդիսականաց բաշխելէն վերջ՝ մոգն կը յաղէր անասունն և կը դնէր ատրուշանին առջեւ։ պաշտամունքը կ'ասարտէր հանդիսաւոր խնջոյքէ մը վերջ։ այս հանդիսաւոր խնջոյքն էր զոհեալ անասնոց միսն, զոր կը դնէին կարկանդակի (draona) վերայ, իսկ այժմ կոգւոյ կամ կաթի հետ կը խառնեն։ Երբ մարդ մեռնէր, Նորա հոգին 2 գիշեր կը մնայր դիակին քով, ապա հոգին կ'առաջնորդուէր դէպ ի Tchinvat կամուրջն՝ (ծիր կաթին ՝) որ ձգուած էր դժոխոց վերայ և որ կը տանէր յարքայութիւն։ Tchinvat կամրջին պահապանք էին շունք, կը դատուէր երեք աստուած դատաւորաց առջեւ, Mithra. Craosa. և Rastou Razishta։ Rashnou-Razishta՝ ճշմարտութիւն՝ կը կշռէր բարի եւ չար գործերն։ հոգին կամ կ'արդարանայր եւ կամ կը դատապարտուէր։ Մեղաւորը չէր կրնար անցնիլ կամրջէն և կը դարահոսէր անդունդն և գերի կը լինէր Angro mainyoosի, իսկ արդարը գիւրաւ կ'անցնէր՝ Craosha հրեշտակին օգնութեամբ։ Vohoumano կ'ողջունէր նորա գալուստն և կը մատուցանէր զնա առ գահոյս Ahoura mazdaյի և կը ցուցնէր նմա վայր մի, անստեղծ լուսոյ մէջ, ուր պիտի մնայր մինչեւ յարութիւն մեռելոց։ Հոգիք մշտնջենապէս չէին մընար յարքայութեան կամ ի դժոխս, այլ պիտի գայ օր մը, յորում պիտի յառնեն։ և այս պիտի լինի ի կատարածի աշխարհի։ Զէին այրեր դիակն, զի՝ ըստ Զենտ-Աւեստայի՝ անքաւելի ոճիր մըն էր, չէին թաղեր, ջուրը չէին նետեր, որպէս զի չապականի հուրն, հողն և ջուրը։

Բարեկամ Զենտ-Աւեստայի։— Մարդ ստեղծուած է պայքարելու Agroumainyousի հետ,— գործել անմնակ երկիրն (որովհետեւ հոգագործութիւն նորա առաջին պարտականութիւնն էր), պաշտպանել Ahoura-mazdaյի արարածներն և ոչնչացնել Angrou mainyousի արարածները, գորտը, օձը, մրջիւնն, և այլն։

Ձմարիտ Մազդեզականին պարտքն է խնամ տանել մաքրութեան, մաղերն և եղունքները կտրել, մօրուքն ածիլել, հեռանալ անպարկեշտութենէ, չստել, չիսրել, չրարկանալ, չսպանել բարի արարած մը, մաքրուիլ գոմէզով, փայտ բերել սուրբ Հրոյ համար, ամուսնացնել կոյս մանկամարդ աղջիկ մը արդար երիտասարդի մը հետ։ Ashavana (բարի) է այն մարդն որ բարի կը մտածէ, բարի կը խօսի և բարի կը գործէ, և Asha (կատարեալ սուրբ) է որ յիշեալ երեք առաքինութիւնները կը կատարէ։

Մ-դ։ (11)—Մ-դ։ յատուկ նուիրապետական դասակարգութիւն մըն էին և ժառանգական, միշտ Մարաց ազգէն։ Մեծ վարդապետը կը կոչուի Ցէ-Բ-որ-Մ-վդ։ կամ՝ Հ-դ-ղ։ (magapat) որ է գիտուն և իմաստունն Մազդիզականութեան։ կոյր քարոզ կարդացող մոգ մի, զHaôma յարդարող մոգ ալն։ Սոցա սովորական անունն էր âtarvan (քուրմ՝ հրոյ)։ Մոգք դից եւ մարդկանց միջեւ միջնորդ էին, կը պնդէին թէ գերբնական զօրութիւն ունին, որով մեծ ազդեցութիւն ունեցան ժողովրդեան և իշխանաց վերայ, պատգամիները կը մեկնէին և ապագայն կը գուշակէին։ Կ'ղգենուին սպիտակ երկար վերարկուներ, խոյր ի գլուխս և բարմունս ի ձեռին՝ կ'երգէին օրհնութիւնս և զոհ կը կատարէին։

Հ-դ-մ-դ։ Մ-դ-ղ-կ-ն-ութիւն։—Մազդեզականութիւնը ծնաւ այնպիսի երկրի մը մէջ, ուր բնութիւնն հակապատկեր երեւոյթներ կ'ընծայէ։ հոս դեղաձիծաղ հովիտներ, հոն անբեր տափաստաններ, ուրեք ուրեք դալարագեղ ովասիսներ և ուրեք արեւակէզ անապատներ։ միով բանիւ, գոգցիս բնութեան զօրութիւնք ի վէզ կուգան և միշտ ի պատերազմի են։

Բնութեան այս պատերազմն զոր տեսան Երանեանք իրենց շուրջը՝ տիեզերական օրէնք կարծեցին։

Իրանու լեռնադաշտէն դեպ ի սը նոտեաց պաշտամունք անցան Յարեւմուտս։

Հասգիւղ ԴԱՒԻԹ Ց. ԽԱՉԿԵԱՆ

ԳԻՆԻՈՅ ՏԱԿԱՌԸ

(Ն Ո Ր Ա Վ Ի Պ)

«Տեարք, սեղանը պատրաստ է» բսաւ երկայն լօթիկով հագուած սպասաւոր մը, և երկրորդ զանգակիկով Պարոն Լօրիսի հիւրերը սեղանատուն հրաւիրուեցան, գեղեցիկ գուշնաւոր պատկերներով, քամելայի ծաղիկներով սեղանը ծաղկաստանի մը վերադարձուցած էին, տասնութ անձերու համար մեծափարթամ սեղանը քառակուսի մեծ սենեակի մը մէջ պատրաստ կը կենար։

Պարոն Լօրիս և իւր Բ-ղ։ հ։-ութը (զի այսպէս կանուանէր) ամենքն իւրեանց աթոռները բռնեցան, լաւ կերակուր, անուշեղէնք, Պոռտոյի սեւ գինի, ամէն ինչ հիւրերու տրամադրութեան պատրաստ էր, ամէն ոք իւր ստամոքսը լեցուց, գինւոյ գաւաթներ, բարեմաղթութիւններ Պ. Լօրիսի, իւր որդւոյն և ընտանեաց համար բաղխեցին։—Պարոնայք, բսաւ երկայնամօրուս և ակնոցաւոր սեղանակից մը ոտքի ելելով, այս օր ոչ թէ ուրախութեան մի օր է, այլ նաեւ հին քաղցր յիշատակները մեզ յիշեցնելու օր մը, Պ. Լօրիսի գուսակն ողջ առողջ կը վերադառնայ, գործերն կարգին են, սիրուն պատանի մը եղած է, եւ ալ ժամանակաւ բարեկամ մ'ունէի որ իւր միակ որդին Նիւ Եօրք ղրկած էր, գործի մը պատճառաւ, գինին շատ կը սիրէր, բայց վնաս չունի, զի մենք ալ նորա կարգին կը վերարերինք, ամիսներ, տարիներ անցան, և ահա ինչ տեսնեք։ Բարեկամս որդին հօրը նամակաւ մը կիմացնէր իւր մօտակայ վերադարձն։ Ինչ մեծ ուրախութիւն եղաւ իւր հօրն, որ նամակն ստանալէ յետոյ իրեն երկու հատ Ամերիկայի կապիկներ խրկած էր, որ մէկն խաղալ գիտէր, միւսն վաճառել։ ալ աւելի մեծ եղաւ զարմանքն երբ կապիկներու հետ խոշոր կատու մ'ալ խրկած էր։ Իրօք սիրուն նուէրներ, տղու մը որ հայրը շատոնց չեր տեսած, գմայլելի նուէր։

—Շիտակն ըսելու համար Ամերիկայի կապիկներ և կատու մը խրկելուն տեղ ձեզ պէս ծաղրախօս մը խրկէր ալ աւելի պիտի զուարճանային, ըսաւ գիրուկ մէկն, ի՞նչ մեծ նուէր որդի մը իւր հօր։

—Բայց ո՛չ, Պարոնը շատ իրաւունք ունի։ որովհետեւ, Դպրոց մէջ Ամերիկայի կապիկ մը և կատու մը տեսնելու համար 500 ֆրանք վճարելու է Բարիզի կենդանաբանական պարտեզը։

—Գիտէք, աւելի ծաղրելին այն է որ, օր մը այս դ-ղը (կապիկին անունը) բարեկամիս նոր բանթալոն և զոգ մը կոչիկն ծածուկ առնելով մերձակայ շաքարավաճառի մը ծախած և փոխարէն ափ մը մ-ռ։ կ-ռ։ առած էր։

—Ձմարիտը, ձեր Պ. Տօլն հիմակուընէ մեծ շահեր ցցնել սկսած է։

—Ուրեմն նորա կենացն ալ մէջ մէկ գաւաթ գինի խմենք աւելցուց, շատակեր մը որ անյագաբար իւր պնակին մաքառնին կուլ կուտար։

Պարոն Տօլին կենացը, Պարոն Տօլին կենացը, աղաղակեց համայն խումբն որ գլուխնին սև գինիէն դառնալ սկսած էր։

Նոյն առաջարկն ընդունուեցաւ ուրախութեան ծիծաղներով, կէցցէ Պ. Լօրիս, կէցցէ Պ. Տ-ոլ կը կրկնէին մի քանին։

Սեղանակիցներն ամենքն ալ զուարթ էին։ և իրաւք ալ այսպէս լինիլ հարկ էր։ Պ. Լօրիս չորս տարիէ ի վեր իւր միակ զաւակն Ամերիկա խրկած էր։ պսակ ի գլուխ յաջող քնութիւն մը անցուցած էր, վարպետ մեքենագործ մ'եղած էր, և ահա այս պատճառաւ տանուտէրը ծիծաղախօս բարեկամներէ ընտրեալ ճաշ մը կուտար։

Սեղանատունին մեծ սրահն եւան։ լաւ և ուրախալի ժամեր անցուցին, երգեցին պարեցին, այս ուրախութիւններն ալ աւելի պիտի լինէր եթէ կանայք մասնակցած լինէին։ մին դաշնակի առաջ նստած Շոբէնի կտորները կը զարնէր, միւսն Պօռտոյի գինին, գարեջուրին հետ կը բաղդատէր։ իսկ մեր Պ. Բօժէռ եօթը ութը հոգիով բաղկացեալ սեղանի մը չուրջ գինւոյ գաւաթներ պարպելով, Բարիզցւոյ քթին փոքրութեանը վրայ կը վիճաբանէր։

—Արդեօք Ամերիկայի ազատանքներէ՞ն կը հանեն սա յախճապակեայ զարդերն։ գոչեց ժաք անուամբ մէկն՝ սեղանի վրայ դրուած 12 ճրագներով վառուած մեծ կանթեղ մը ցոյց տալով։

—Ես Եւրոպայի հիւսիսային կողմերն եղած ժամանակս...

—Ինչպէ՞ս Եւրոպայի չորս կողմերն ճամբորդած էք։ հէ՛, երանի ձեզի, սիրո՛ւն վարդապետ, աւելցուց կոզմնակից մէկն առանց իւր ընկերոջ խօսքն աւարտել տալու։

Այդն խօսակցութեան ժամանակ մեծ աղմուկ եւ չչնկոց մը լսուեցաւ որ պարտիզին մառանին կողմէն կուգար։

Բօժէռ կատուի մը պէս ականջները տնկել սկսաւ։ Պ. Լօրիս եւ Բօժէռ սրահէն մեկնեցան չչնկոցն իմանալու համար, տան վայրկեան վերջը։ Պ. Լօրիս եւ իւր կապոց պատմիչը սենեակէն ներս մտան։

—Ի՞նչէ ի՞նչ է եղեր դուբոն, աղաղակեցին մի քանի անհամբերք։

—Թողուցէք Պ. Բօժէռը որ սոխակի բերնով ինքն պատմէ աւելցուցին միւսք։

—Պարոնայք ըսաւ ժաք, մեր սիրելի Պ. Լօրիսի ծառան Արման, մառանէն գինի հանելու համար մութ տեղ, չը տեսնելով ոտքն սահեր է եւ գինւոյ տակառին մէջն խնալու եւ գինին Բ-ի։ելու դժբաղդութիւնն ունեցեր է։

—Չի մոռանք եղբայրք, սոյն կարեւոր լուրն վաղուան լրագրաց մէջ հրատարակելու հէ՛, Պ. Բօժէռ։

—Բարեկամք, բսաւ շիտակը մեծ համարձակութիւն մ'ունենալու է մարդ որ առանց ճրագի մառան երթայ։

Ես դնաւ չեմ վախնար։ իսկ ես կը ծաղրեմ անոնք որ մառանէ մը կ'երկնչին։

—Բայց ես ձեր քաջութիւնը պիտի փորձեմ։ եւ ով որ վախնայ 20 ֆրանքի տուգանք մը պիտի վճարէ։ տեսնենք զիս չէք կրնար վախցնել։ զիս չէք կրնար սոսկացնել կ'աղաղակէր Պ. Լօրիսի բարեկամը։

—Նախ ձեզ հետ քիչ մը խօսակցիլ կը փափաքիմ առանձին, բսաւ Բօժէռ ժաքի։ քովը սենեակն սոյն հարցուփորները կ'ուղղէր։ գիւտ մը գտած էր, երանի իրեն։

Կի՞նդ սիրուն է։ եթէ քովի դրացիդ սիրհարի ի՞նչ կ'ընէս։—բայց նա զիս կը սիրէ եւ ոչ ալ դրացիս այնպէս մէկն է։—շատ աղէկ՝ հարստութիւնդ Դանէլի փորն մտնայ ի՞նչ կ'ընես։—ստակներս դրամատունն է, վախ չունիմ այդ մասին։

Բայց սատանան քե՛զ տանի գոչեց Բօժէռ հեւալով։ եթէ Արմանին տեղ սոյն տակառը խնայիք, եւ ձեզ ցուցահանդէսն խրկելու պատիւն ունենայիք, չէիք սոսկար այսպիսի պատիւ։

—Գրածս շատ գէշ էր, կործանած էի։ լաւ ուրեմն կը սոսկան այսպիսի պատիւ մը գոչեց Բօժէռ բարձրաձայն։—շատ քիչ։ ուրեմն մեր դաշին համեմատ քանի որ կ'երկնչի, 20 ֆրանկ վճարեցէք ցուցահանդէսի տեղ։

Ժաք խարուած, և Բօժէռ շահած էր, այսպէս մի ժամու մէջ Բօժէռ 160 ֆրանքի գումար մը շահած էր։

—Բայց ես, ես, բսաւ Պ. Լօրիս, զիս ալ խաբել և կամ վախցնել կրնա՞ք Պ. ծաղրաքան։

—Ձեր ազնուութիւնը սա չափ գիտնայ որ թքովի սենեակը սիրուն վհուկուհի մը բերած եմ, որ ձեր որդւոյն ձեռքն կը խնդրէ և...

—Ի՜նչ։ վհուկուհի՞ մը. իմ սիրելի որդւոյս արժանի կը դատես, ապուշ գոչեց Պ. Լօրիս այս կատակէն բարկացած։

—Մեր տրամադրութեան համեմատ 20 ֆրանք վճարելու է։

Բայց սա կայ որ, բսաւ Բօժէռ ծիծաղելով, կրկինը պիտի առնունք։

Համայն բարեկամները կեցցէ Պ. Բօժէռ կեցցէ Պ. Տ.օլ կը գոռացնէին ծիծաղներով։

—Պարո՛ն, բսաւ Լօրիս, որ հազիւ ծիծաղն բռնելու կարող էր, նոյնպէս իւր որդին, շատ վարպետորդի մէկն է։ եղեր դուք։ ձեր այս հանճարը կ'ուզեմ լիուլի վարձատրել, և ասկէ ի գատ իմ խորին շնորհակալութիւնս յայտնել։

Փոքր քսակ մը ներկայացուց, առէք ձեր վարձատրութիւնն է աւելցնելով։

Կէս ժամէն վերջը ամէն ոք ուրախ զուարթ իւր տունը կերթար։

Շնորհակալ եմ ըսած էր Պ. Բօժէռ։ Ամերիկայի կապիկները տեսնալու արժանի բրաւ զիս գինւոյ տակառը։

Սա կրցինք գիտնալ թէ Ամերիկայ երթալու տեղ, շարաթ մը վերջը Պ. Բօժէռ իւր դրացւոյն հետ ամուսնանալու որոշումը տուած էր։

ՓԱԹԻԼ. ՄԱՆՏԷՍ Թ-ԷՓ.

ԼԵՒՈՆ ԽԱՆՏԱՆԵԱՆ

1 Նոյեմբեր
Գատը-գիւղ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական կայս. արքայական

ԱԼԻՍՏՐԻԱԿԱՆ ՖԻՆԻՐՕՍ

ընկերութիւն, 1860 ին հաստատուած ի Վիէննա և անոր գործակից ընկերութիւնք 30,000,000 ֆրանք դրամագլխով։

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԼՈ. ՊԱՏՈՒԱՔ

Ծովային ապահովագրական ընկերութիւն 1840ին հաստատուած ի Մանհայմ և գործակից ընկերութիւնք 8,000,000 դրամագլխով։

Տ.

Ապահովագրական գործոց կատարման մասին Պոլսոյ հասարակութեան դիւրութիւն մը ընծայելու նպատակաւ, վերոյիշեալ ընկերութեանց մասնաճիւղ մը բացած եմ

ի Պաճէ-Դարու Թիւ 21
ՁԷԼԱԼ ՊԷՅ խանի դիմաց

ընդ տնօրէնութեամբ Տեարց Սիմոն Յարութիւնեան և Ընկ.

Խնդրելով որ հանիք այդ պարոնները պատուել ձեր վստահութեամբ, պատիւ ունիմ մատուցանել ձեզ խորին յարգանացս հաւատին։

2—3 Է. ԲԱԲԱՔՈՐ

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԷՓԷ-ՊԱՇԻՒ

Երկու առաջնակարգ ներկայացումնք

Այսօր, 2|14 Նոյեմբեր 1890

Առաջինը մէօրէէն յետոյ ժամ 3ին (Ը.Ե)
Երկրորդը գիշերուան ժամ 8½ին (Ը.Ե)

Խալէտ-ոէ էրէկոյ

ի նպաստ տիկնանց խումբին
հռչակաւոր ձեռնածու և մագնիսացնող

ԲԻՕՖԷՍԷՕՌ ՊԷՔԷՔԻԻ

բոլորովին նոր յայտագրոյ համաձայն

ՄԱՐԴՈՒ ՄԸ ԳԼԽԱՏՈՒՄԸ

Այս երկու վերջին ներկայացմանց համար թատրոնի գնները գեղչուած են։

ԵՆԳ ՄԱՄԼԱԿ
Բնակարան, գրասենեակ եւ տնտեսական
ԱՑԳԱՅԻՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԳԻՆ
ԳՐԻԳՈՐ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ
ԳԱՍՏՐՈՊԵՏՈՒՆ ԵՒ ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
Կ. ՊՈԼԻՍ. Տ.ՍԱՐԱՅ ԵՒ ԴԻՎԱՆԻ ՄՕՏ. Գ. ԹԻՒ 14
6 Ղրշ.

ԲԱՐԵԿԱՄ ԱՄԵՆԵՑՈՒՆ

ԳՐԲՈՑԿ ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ԸՍՏ ՀՕՄԻՈԲԱԹԻՒ ԴՐՈՒԹԵԱՆ

կը ծախուի Պոլսոյ ամէն Հայ գրավաճառաց, և կամուրջի գլուխն ջրավաճառ Պողոս և Յակոբ տղաներու քով։ Կեդրոնատեղին է Յ. Գալֆիեանի գրատուն Զագմագէրլար եօղուշ։

Միշեալ գրքոյկի մէջ յանձնարարեալ բոլոր դեղերը գրքոյկի հեղինակի Տօքթ. Կիրակոսեանի քով միշտ պատրաստ կը գտնուի, ի Կէտիկ-Բաշա, ուր ամեն օր մինչ կէսօր կը գտնուի իրեն դիմող հիւանդներն գարմանելու, և յետ կիսաւոր Բերոյ։ (Եիւքսէք-Գալաբրըմ, 587 թիւ)։

188 4—18

ՁՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼՍՈՅ

Բերա, Սաքըզ ագաճ, Թիւ 15, 17, 19 [Ալա ծամի]

Իր տեսակին մէջ միակ հաստատութիւն յԱրեւելս

Ամէնէն գօրաւոր և կատարելագործեալ գործիներով օժտուած

Պերճանք, հանգստութիւն և ժամանութիւն ի միասին

ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՈՔԹՈՐ ՍԻՄՊԻՍՕՆ

Ն-ի։էն ա-ր-ա-ն Բ-ի։էլ Բ-ի։էլ Հ-ա-դ-ա-ն-ա-ց

ԼՈԳԱԱԱՆ ԵՒ ՏՈՒԵ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

Ելեկտրականութիւն—Լոգանք—Մարմնամարզ
Վարպետարար—Մասաժ—Լանգաբոյժ
Զինավարժութիւն Աբանց

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆՈՒՒՆՆ ԵՒ ԿԸ ԲՈՒԺՈՒՒՆՆ

Ամբարիշտութիւն, Լոգէութիւն, Զլանութիւն, Անկարգութիւն, Անդամալուծութիւն, Սատանքի հիւանդութիւնք, եւն. եւն.

ՄԷԿ ՔԱՆԻ ԳԻՆԵՐ

ԼՈԳԱՐԱ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լնտրն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերաց Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 17,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթասուց համար։

27

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կամ ուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաց և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Թիւ. 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889 » 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » » » 12,773,779

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնաց։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանաց և սակագնաց։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխներն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան.

4

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԻՐԱՍՔԷՐԻ

Պապը վոլէյի Սէրասքէրի մաթպասը իշուն ալընաճագ պին տէօրթ եիւզ թօփ մուխթէլիփ նէվինտէ քեաղըտըն միւնագասասընա պէտ օլուսուպ թըշրինի սանիներն օն պիրինտէ գարարը վիրիյէճկինտէն իթասընա թալիպ օլանլարըն նիւմունէլէրինվ կէօրմէք վէ չէրայիթինի անլամագ իւզրէ պէհէր փէնչէնպիհ վէ փազար իրթէսի կիւնլէրի մուհասէպան տուի ըէսի չուպէյի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իյան օլունուր։

30 Թըշրինի էվվել 1890 834
Նո. 39 3—3

ԿՈՒՏՐՕՆ ՎԷՐՆ

ՇՔԱԴՐԱՄ ստացած 1883ի Ամսդէրտամի միջազգային ցուցահանդէսէն և 1889ի Բարիզի Տիեզերական ցուցահանդէսէն։

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԻՒԹ

խայծդանի, որուն քուրբ քուրէլ յատկութիւնները կը պարունակէ, մինչդեռ խայծդանի գրա պատրաստութիւնք կոտրելն վէրնի հոտն ու համը միայն քիչ մը ունին։ Այս խայծդանի մէկ չափը՝ պատիճի մը (քարթուշ) բոլոր ագէցութիւնը կ'ընէ։ Սակայն կարելի է օրը մինչեւ 20 Հ՝ կոտրելն վէրնի առնուլ առանց վնասուելու, մինչդեռ խայծդանի քան պատիճք աղեաց վատնգաւոր գրգռումմ մը յառաջ կը բերեն։

Առհասարակ ուրիշ ոգիներէ և հոտաւոր խայծերէ բերէ դարարանները, ԿՈՒՏՐՕՆ ՎԷՐՆԻ հեղուկը կը ծախուի սրուակով, մէկ ու կէս ֆրանքի, 20 լիտր ջուրի հետ խառնուելու բաւականաչափ։ Աւելի մեծ սրուակները 2½ ֆրանքի։

ՄԱԴԴՈՆԻ

ԿԻՍԱՀԻՊԼԸՐ

ՀԱՆՔԱՑԻՆ ԲՆԱԿԱՆ ՋՈՒՐ

Կալաքարային թթուուտ աղբիւր ամենամաքուր

ԾԵՂԱՆԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՒ ՁՈՎԱՐԱՐ ԸՄԾԵԼԻ

Հաղերու, խեղափոյի բորբոքմանց, ստամոքսի և աղեաց համար յանձնարարեալ։

Հայնրիխ Մադդոնի, Գալաթիա
և Վիեննա 604

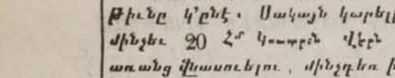

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼԻԷԲԷԼ և ՄԷԼԷՐԷՆ ՖՕՔ ԲԱՆՔ

ընդունակ

Անուանք	Թանգ	Անուանք	Թանգ
Քանքուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերու	4000	Օսպրեա	3000
Օսմանլի	4000	Նէրթիս	3000
Սէուսդրիա	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մակասալ	3250	Օլիմպա	800
արքօթիս	325 0	Սէսիլ	700

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթոլ խան
ՃԼԻՇՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

36 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ,

ՄԱՐԱՎԻԼԻԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

Ամէն կը Ընկ խորհրդոյն և ո և է կերպով յառաջացած տիսիներ։ Կ'անհետացնէ ծաղկի նշանները, ցանները, աբեսի թարամ տրամաքը ևայլն։

Դէմքին կուսայ երիտասարդութեան ամէն հրապոյրները։ Գեղեցիկ տեսքն ներքին խնամոյ համար թանկագին դեղ։

Թուրքիոյ համար ներկայացուցիչն է Գ. Ֆ. Գէլլիս, Ֆընտըքլեան խան, Պոլիս։ Ընդհանուր սիներամոն է Լամունա Դարանա, Ղալաթիա, Նիւքաք գալաբրբրմ, Պէյօղլուի քով։ —Կեղծերին դգուշանալու համար, դիմել միայն սիներամոնին։ 35

ՊՈՒՏԱԲԼԷԹԻ ՄԱԲԻՐԱՂԱԿԱՆ

(ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ) ԱՂԲԻՒՐ

1885ին Հունգարիոյ Մայրաքաղաքի Տիեզերական Ցուցահանդէսին մէջ յառաջդիմութեան, մրցման կարողութեան եւ արտադրման մեծ միտքն ստացած է, զոր այդ ցուցահանդէսին դարաւորք նշանակած էին իբր առաջին մրցանակ մաքրողական հանգոյցոց համար։

Այս աղբիւր մեծագոյն մրցանակներն պատուուած է ինն ցուցահանդէսի մէջ։ կը փայլի եօթն ոսկեայ եւ արծաթեայ մետալներով։ բայց ասոր բժշկական աշխարհին համարումը կը վայելէ իր ազդուութեան և անուշութեան զարմանալի կարողութեան համար։

ՖԻԼԱՆՍԻԱ-ԺԷԼԷՖ աղբիւրը վերջերս դրաւուած է Լարիդի բժշկական Ակադեմիայէն և Լոնտոնի համբաւաւոր Լանսըն-Հոսբիտալ հիւանդանոցէն։ բաց ասի, այս ջուրն այդէն առաջին փորձով կը յայտնի ինքզինքը։ Այս ջուրն վրայ տեսքերկինքը ծրիաբար կը տրուին այս ջրին բոլոր մթերանցներու, գլխաւոր դեղատանց և Պուտապէշտի գրասենեակին մէջ։

Նմանօրինակ ուրիշ ջրերու հետ չփոխուելան առաջքն առնելու համար, խոնարհութիւն է մէջտ փնտռել «Ֆրանսուա-Ժոզէֆի մաքրողական Աղ» գիր ին Դանա որ կը գտնուի ամէն շիշերուն վրայ։

ԱՇԽԱՐՀԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐ
FRANÇOIS JOSEPH
ՊՈՒՏՊԷԹԻ (ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ)

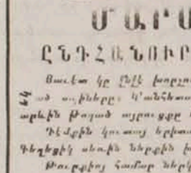

ինքնականի կերպով ընդունուած է իր անվրէպ ազդուութեան համար։

ԱՊԵՏՆՈՒՐԵՒ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

Ը գտնուի Տ. և Մ. Մէզիրի և Ս. Քրիստոֆէ՝ Պոլիս, Ս Գասպարիանէ և Ա. Թիթոնա՝ Ղալաթիա, Ճ. Քանքուզ՝ ի Բերա։ Թուրքիոյ համար գործակալն է Գ. Ֆ. Գէլլիս, ի Պոլիս։ 34

ԿԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԴԱՒԼԸՄԱՆ

ԵՒ ՊՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, մի-ջադգ թիգիսատարատան վրայի յարկը, և ի Զմիւռնիա Լիվանիէլիի փողոց թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մէջ, այս ամրան եղանակին առթիւ իւր վաճառքներու քանակութեան վրայ յաւելում մի կը նէ, որ արդէն բազմաթիւ է Ֆրանսական, Անգլիական, Գերմանական եւ Պէլճիական բերրերու զանազան տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ որոշ են՝ օժտի համար ամէն տեսակ Ճարմակեղէնք, բանուածք, կիսազգեստք, քալիքս, քօրսէ, թաշկինակ, սեղանի պիտոյք, շալակ, շալակներ, ստամանք, ֆլանել կանանց օրիորդաց և փոքր տղէկանց համար զարդազգեստներ, ուեր ցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակ։

Հասարակաց զարմանքը կը գրաւէ մանաւանդ այն վայելուչ և գանազան տեսակ վերարկուներն և ճաքեթներն կանանց օրիորդաց և տղայոց, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու շքեղութեամբ յօրինեալ են։

Ցաւելում մի ըրած է նաև ապպրաւած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ճոխ է այնքան, և իւր ընդարձակ արհեստանոցին շնորհիւ կրնայ կատարելագոյն գոհացնել բոլոր իւր յաճախորդները նոցա ճաշակին ու բաղձանաց համեմատ ի գործ դնելով ինչ որ ապրողներն։ Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամէն տեսակ զգեստներ բալթիներ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ։

ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՑ 188

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ

Մասնաւոր բաղադրութիւն Միլանի Պրանգա եղբարց

Մատակարարք Իտալիոյ Արքայական Տան

Ոսկեայ շքադրամ՝ Բարիզի 1889ի Տիեզերական Արուեստ

Գիան ... ուան յաջողութիւն Լիսաբոնի, Յամերիկա, ի Նիդկասան, Ամերիկա և Եգիպտոս —Շքադրամ 1885ի Անվերպայի, 1884ի Թուրինի, 1883ի Նիսի, 1881ի Միլանի, 1888ի Մէլբուրնի և Պրուսէլի, 1879ի Սիտնէյի, 1878ի Բարիզի, 1876ի Ֆիլատէլֆիոյ, 18 3ի Վիեննայի միջազգային ցուցահանդէսներուն մէջը։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱ առողջապահական ամենէն ծանօթ պիտոյքն է։—Շատ բժիշկներէ կը յանձնարարուի իրր զգուշական դարմանական ճաշակին երկիրներու տենդերու, տարափոխիկ հիւանդութեանց և քոլերայի։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱՆ կը դիւրացնէ մարսողութիւնը, կը հանդարտեցնէ ծարաւը, կը դրդռէ ախորժակը, կը բուժէ գլխու ցաւը, գլխու պտոյտ, ջղային ցաւ և մելամաղձութիւնը։

Այս ըմպելիքը բոլոր ծանօթ պիտոյքներէն և ամէնէներէն գերազանց, կ'առնուի ամէն օր ճաշէն առաջ իրր ախորժարար։ Ճաշէն յետոյ, ապրուս մարսողական է։ կարելի է խառնել զանի վերմութի, գինիի, ուիսկիի ջրոյ և խաղուեի հետ։

ՖԷՐՆԷԴ-ՊՐԱՆԴԱՆ, ինչպէս և Ղոյն տան վերմութը, կը գտնուի գլխաւոր անուշարարաց, նպարավաճառաց և գինեվաճառաց քով։

Թուրքիոյ համար կեդրոնատեղին է ՊՈՆՈՄԻ և ԻԼԻՔԻԱ 605

ՖԱՈՒՋՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՄԻԻԲ)

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՐԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուք մուճակներն, որք իրենց վրայ իրրեւ նշան կշիռ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են կոտրէ էէրէոով։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուք մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռի մը և արտաքին կողմն ալ առիւծի մը պատկերը դրոշմուած է իրրեւ նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ աղբիւրի մօտ Սեպուհ աղա Տէմիրճանի թիւ 47 և 49 խանուրն և բոլոր քաուչուք մուճակավաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահչէ Գարու, Գօճաման Օղլու խան, Ճորճի Կիտրոյի թիւ 13 մթերանոցը։ 167

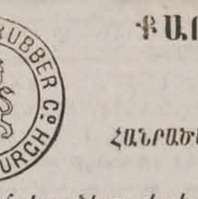

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ

Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բօրդոյ դէպ- կոնտոտրոպէ-բանդ

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,
Ա. կարգ 250 ֆրանք
Բ. » 178 »

Ուղղակի և արագ տոպրոտրանսիթ

Նաւուղղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸԳՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւշիւք Միլլէթ
Մոմհանէ փողոց, Թիւ 14

21

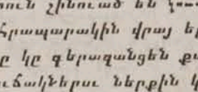

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ոչ տոպրոտրանսիթ կը բանի Լիվերբուլ և Արեւելեան դիմ

Անուանք	Թանգ	Անուանք	Թանգ
Ումբրիա	7718	Գանգէսիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոմէրիա	4531
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մայոմէն	2403
Բաւարիա	5587	Ադրիա	2393
Սեվիլանիա	5517	Սարմատա	2166
Կալիա	4809	Թարիֆա	2246
Սեթիա	4557	Բալտիրա	2144
Ալէքսը	2148	Թրիթիտա	899
Քէնար	1876	Մոլդաւ	1855
Շերպուրկ	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ էրճիկոպոպ
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւշիւք Հալիլ փաշա խան,
10 Ղալաթիա

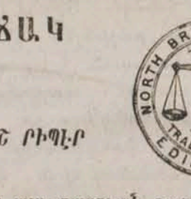

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Սբ Բ-ԿՏ. Ամէրէյ, Կ. Պոլսոյ և Օրեսոյի դէպ-

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԸՆԿ

Անուանք	Թանգ	Անուանք	Թանգ	Անուանք	Թանգ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմ	3200
Ամէրիկա	8000	Կոլիէնս	5500	Բանտէր	1700
Աբոլլո	5500	Կիդանս	2200	Բլաիս	1500
Արկօ	800	Կոզբ	1800	Բոլոր	1000
Արիսոգրա	4000	Կրոտոն	2200	Բուրիդ	2800
Պասանս	3000	Հիրա	2000	Բիանկա	4400
Պօրտրիս	220	Հիտալկա	3000	Բինանգա	3200
Պրաստ	2000	Հինու	7000	Լուլզ	3000
Պրիֆալ	8800	Հումգէր	1200	Բոմէ	3500
Գէրբ	2600	Ամակ	5000	Լոգարիս	3500
Գալիբաս	2500	Ճինս	2300	Մայրեռ	4000
Գամէ	2100	Քէլս	2000	Մանդիակ	8200
Գոգ	2000	Քոլրնս	4200	Մարֆա	2000
Գոտ	2700	Քովնս	2200	Մրլիա	2000
Զիբակ	5000	Լէս	2000	Մարնա	4300
Գլիս	4500	Լէքանիթ	4500	Թ. Ուիլսն	3000
Գարբաս	3400	Լիվրնս	3000	Թուրս	1200
Տիգ	2500	Մալմ	1500	Թոլիս	2800
Տամնս	2500	Մարկնիկ	4300	Թարրիս	900
Տուրբ	800	Մարգէլլ	6500	Ուրիս	5000
Տրաբ	100	Մրլ	2000	Վալիուրիս	5000
Իսպանս	2600	Մուրիս	3100	Եէս	3600
Իտալիս	3000	Նէլ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրբ	3200	Օրլանս	3000	Տիֆանրնս	200
Տրաթ	2600	Սթելլ	5000	Ճրմգ	200
Ֆալբան	800	Դրանս	4800	Ալբ	140
Ֆիտս	700	Օդգ	2000	Մոգիթթ	120
Լիմիրբրն Մոնաբ					8000
Բիրմիրն Մոնաբ					8000
Լէդիրն Մոնաբ					8100

Օրնէլլ չոգենաւը, նաւապետ Մրնտի, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս Չին ուղղակի Կ. Պոլիս գալու համար և ամսոյս 17ին ստ կ'սպասուի։

Իսլէ չոգենաւը, նաւապետ Ուստրն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 15ին պիտի մեկնի ուղղակի Կ. Պոլիս գալու համար։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՏՕ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւշիւք Միլլէթ
192 խան, Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՃԷԼԱԼ-ՊԷՑ ԽԱՆ, Թ. 10

ԳՆԵՐԸ ՈՐՈՇ

Երկար ժամանակէ ի վեր հաստատուած այն վաճառատուն, որ առ ի բերն ուղղակի յանձնարարութեանց փոխանակի կատարմամբ և գաւառաց հետ հաստատած բարեհաճ յարաբերութեամբն արդէն մեծ հաշակ հանած է, բարեւամբ կը վայելէ հասարակութեան համարումն, ինչպէս ճաշակելի բնել տուած է մեծ քանակութեամբ և գանազան տեսակ ազնիւ ու գերընտիր թէյեր, ինչպէս նաև ալ և ալ մեծութեամբ և ձեւերով նկարազարդ տուփեր (բանալիներով հանդերձ), որք փարիզի վերջին ցուցադրութեան մէջ այժմանցած են առաջին կարգի մրցանակ գեղարուեստական մէյմէկ հրաշակերտներ կրնան հանուիլ ի մէջի այլոց մեր արդի յաճախորդաց իրր կոստանուր ծառայելու գերապատուաց առաւելութիւնը ընծայելով։

Վաճառատունս այլեւս պատիւն ընող ամէն կարգի անձինք անհրաժեշտ գոհ պիտի մնան չափաւորութիւնէն և ամանութիւնէն՝ ինչպէս նաեւ ձեռնաւոր առթիւ բերուած թէյերու ճաշակաւորութեանց ընտրութիւններէն։ 199

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒՑ ՅԱՒԵՐՈՒՆ, ԾՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ, ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գառպոնիքը կը փարատէ գեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և որոյ խառնուածքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ԱՒԻՐԼՋՈՒԹԻՒՆ—ԱՅԺ—ԿԱՌՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՓԹՈՒՐ ԼԱԼՈՒՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐԴԱՐԱՆն է որ մինչեւ ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնաւորութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վատաշնչութիւն, եւ առնական զյուերու կորուստն յանգեցած ամէն գործարանական խանգարումներ։

Կը բուժէ գլխու արամարութիւնը, ջղային եւ որոյ մասնաւոր գանութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւնները, գեղեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւն եւ ապատամբ։ կ'կանգնցնէ կենսական զյուերու ուժ եւ կորուստ յառաջ եկած ամէն տեսակ։

Ջղային տկարութիւնն եւ սաստիկ հիանալանաց մէջ այս գեղը ազդեցութիւնն անմրցակցելի եւ մեծագոյն է։ Մեկնամագնիսի զգայնութիւնն եւ սիրտ։ կ'անհետանան ճշգարտապէս հրաշալի արագութեամբ մը։

ՏՈՓԹՈՒՐ ԼԱԼՈՒՐԻ ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆԸ ջղային հիւծութիւն կ'ստեղծէ, արեան մէջ մանանելով կենսական լիկորական տարրը, փոխարէն, որ ուղղին կեդրոնական ջղային գոյացութիւնն է։ Ամենայն կորովը կը կենդանացուցէ մարդոյն ամրոյզ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով նոր կեանք եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժակամ է, կը զարթեցնէ արիւնը առաջնորդութիւն մ կուսայ ուղղին, ջղային գրութեան մկանանց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի ծանուցուած առաջին օրէն իսկ։ ջղային գրութեան եւ մտաց գարարութեանց նշանաւոր յաւելումն եւ կորուստներուն եւ բարօրութեան զգայնամբ մը այլ վերանորոգիչ։ Մարդոյութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը նորոգ կերպով կ'աւելնայ։ Ազիսաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Գունը կը լենի հանդարտ եւ դուրեկան։ Դէմքը կ'սկսի լենալ, ջրեռանքը կը գուանաւորին, աչերը լաղուն կը լենին, մարմնը պոյծաւ եւ ուժգի գոյն մը կ'առնու, մարդը այլ կ'ստանան։

Զգուշացէք սուտ նմանութիւններն են։ Ֆոսֆոտինը Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մեն ինչերուն մէջ որոյ բրիտանական կառավարութեան գրաւոնը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, England գրան փորագրուած։ Այս գեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերաւ մարդասիրաբար վատնգաւոր եւ վնասակար կեղծիք։

Մեծագոյնակ եւ փոքրագոյնակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչն քով,
601 Մ. ԻՏՄԻՒՆՆ ԳԱՐՈՒԱՆԻ
Ընդհանուր Ընդհանուր մթերանոց, Վիենա, պահանջոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 եւ

ՄԱՐԴԱՐԱՆ ԻՒՂՈՑ ԱՆՆԱՄԱՆ ԵՒ ԱՆՆՈՏ

Գ. Ֆ. ՏԱՐԷՈ, Գալաթա

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԻՒՂ

Որոյ ազդեցութիւնն հաստատուած է 25 էն աւելի տարիներու փորձով հետեւեալ հիւանդութեանց համար. կուրծքի հիւանդութիւն, թոքախտ, թոքառաջեց հիւանդութիւն, հազ, յամառ հազ, խոյլ, աւշային զեղձերու ուռայցներ. մորթի հիւանդութիւնք, սրբեան, սպիտակ գաստան, ընդհանուր տկարութիւն եւ այլն. նաեւ տկար և փափկակազմ տղաքներու զօրացնելու համար շատ դիւրաւ կը խմուի։

Օգուտ ունի է սովորական իւղերէն և մանաւանդ անոնցմէ որ շահապետական նպատակներով բնական իւղերու տեղ և իրրեւ թանկագին աւելի ազդութիւն և ախորժ համ տալու համար շինուած են։ Այն իւղերն ուրիշներն չեն ճաշակեր բայց միայն ստամոքսը ընդունելու զզուելու և հոգնեցնելու. երբեմն շատ վատնգաւոր են կրնան բերել։

Բնական և զուտ մնալու իւղ գտնելու ապահովութեան համար պէտք է գտնել ՀՕԳԻ ԻՒՂ Ը, որ եռանկիւն շշերով կը ծախուի։ Պահանջել Հօգի անունը և Բարիզի բժշկական ճեմարանին քիմիական զարգացոց գլուխ Պ. Լ ... շշերուն վրայ գրութիւնը որ իւրաքանչիւր շշի կիսիգիլին վրայ կը գտնուի։ Տեղա Սուտայի և այլ Պոլսոյ համբաւաւոր դեղավաճառաց գրավոկրգանոնի։

1883 տարւոյ յունուար 1 էն սկսեալ Հօգի մորթիւ ձկան բնական իւղի շշերուն էթիքէթներուն վրայ Գաղղիոյ կառաւարութեան նշանն պիտի գտնուէ ուրեմն այս մասին ուշադրութիւն ընդունէք։

Hogg

Դրոշմարանի նշանը։

83